

Warszawa, 8 lipca 2016

**Sprawozdanie merytoryczne z działalności
Domu Spotkań z Historią
za okres: 1 stycznia–30 czerwca 2016**

W pierwszej połowie 2016 roku Dom Spotkań z Historią (DSH) realizował program wystawienniczy, wydawniczy oraz edukacyjny związany z historią XX wieku, kładąc szczególny nacisk na popularyzację dziejów Warszawy, a przede wszystkim na wydarzenia związane z jubileuszem 10 lat istnienia naszej instytucji. Działania te miały na celu przypomnienie mieszkańcom stolicy naszej misji, prezentację dotychczasowych osiągnięć oraz sposobów pracy nad historią i pamięcią a także wzmocnienie świadomości marki DSH. Zorganizowaliśmy m.in. kilkanaście wydarzeń jubileuszowych (w tym dwie duże wystawy), kampanię społeczną, a także odświeżyliśmy logotyp i uruchomiliśmy nową stronę internetową.

Wśród przedsięwzięć o charakterze rocznicowym (przypadających na rok 2016) przygotowaliśmy ósmą edycję festiwalu „Wyłącz system” w ramach Święta Wolności w rocznicę wyborów 4 czerwca 1989.

Statystyka przedsięwzięć DSH w 1 półroczu 2016 roku przedstawia się następująco:

- **12 wystaw**, w tym **4 ekspozycje czasowe** w siedzibie DSH, **6 wystaw plenerowych** (na skwerze im. ks. Jana Twardowskiego, przy Krakowskim Przedmieściu oraz na placu Grzybowski), **1 wystawa** w ramach działalności agencyjnej za granicą (Paryż);
- **13 wystaw** DSH prezentowanych w ramach impresariatu (wypożyczanie) w Polsce i za granicą;
- **315 warsztatów i projektów edukacyjnych** (w tym zajęcia dla studentów, spacerzy i gry edukacyjne, konferencje i seminaria naukowe, koncerty);
- **71 wydarzeń** zorganizowanych w siedzibie DSH oraz w innych lokalizacjach warszawskich i krajowych – wernisaże i cykle spotkań towarzyszących wystawom, spacerzy i gry miejskie, promocje książek, wieczory autorskie, spotkania ze świadkami historii, naukowcami, artystami, varsavianistami, historykami i dziennikarzami, wydarzenia artystyczne, warsztaty i seminaria Archiwum Historii Mówionej;
- **14 pokazów filmowych** m.in. w cyklach „Przez kino do historii”, „Warszawski Bzik” oraz projekcje specjalne;
- **60 spotkań i warsztatów** w ramach działającej w DSH **Warszawskiej Inicjatywy Kresowej**, w tym „Opowieści z Kresów”, „Kino Kresowe”, prezentacje multimedialne poświęcone dziedzictwu Kresów, spotkania środowiskowe w DSH, innych lokalizacjach stołecznych i na terenie kraju;
- **12 wydarzeń** w ramach **ósmej edycji festiwalu *Wyłącz system*** (spektakle, debata, pokaz filmu, interaktywna galeria zdjęć i materiałów filmowych, koncerty muzyczne w ramach Fiesty),
- **3 publikacje: *Historyjki z ulicy Karowej*, albumy *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*, *Sen o Mieście. Warszawa lat 50. i 60. na zdjęciach Zbyszka Siemaszki ze zbiorów agencji FORUM*.**

W omawianym okresie powiększyliśmy zasoby archiwum cyfrowego z relacjami świadków historii XX wieku o kolejne relacje i archiwalia (Archiwum Historii Mówionej), wykonaliśmy kilka tysięcy zdjęć dokumentujących wystawy, spotkania i inne wydarzenia organizowane lub współorganizowane przez DSH oraz zgromadziliśmy filmy archiwalne i dokumentalne (Filmoteka).

Archiwum Historii Mówionej, współprowadzone z Ośrodkiem KARTA, przechowuje przeszło **5 681 relacji** (ok. **14 295 godzin** nagrań) wraz z towarzyszącymi im skanami zdjęć i dokumentów. Relacje AHM udostępniane są w czytelni multimedialnej DSH. Wszystkie informacje dotyczące zbiorów zgromadziliśmy w internetowym serwisie audiohistoria.pl, w którym umieściliśmy ponad **4 640** fragmentów relacji świadków historii, ich biografie oraz zdigitalizowane materiały z domowych archiwów. To nadal najbogatszy w Polsce zasób źródeł *oral history* dostępnych *on-line*.

Za pośrednictwem Uniwersytetu Karola w Pradze udostępniamy również zbiory **USC Shoah Foundation Institute for Visual History and Education (Visual History Archive)**. Archiwum założone przez reżysera Stevena Spielberga od 1994 roku zarejestrowało około 52 tysięcy relacji wideo z okresu II wojny światowej, przede wszystkim ocalałych z Holokaustu. DSH jest pierwszą instytucją w Polsce, która umożliwiła zapoznanie się z tymi świadectwami (obecnie zbiory VHA są także dostępne w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN).

W sieci znajdują się także inne nasze serwisy, m.in. multimedialny przewodnik: www.warszawskiegetto.dsh.waw.pl, który oferuje wirtualne spacerunki po getcie warszawskim i zawiera fragmenty relacji audio oraz strona www.wylaczsystem.pl, na której zamieszczamy program wydarzeń festiwalu „Wyłącz system”.

Szacujemy, że w 1 połowie 2016 roku ze wszystkich naszych propozycji skorzystało około **248 050 osób**, w tym:

- ok. **35 000** zwiedzających ekspozycje czasowe (galerie DSH oraz w plenerze);
- ok. **17 500** zwiedzających wystawy wypożyczone na terenie kraju i za granicą;
- ok. **40 800** w uczestników wydarzeń w DSH oraz w innych lokalizacjach stołecznych, krajowych i w plenerze
- **147 550** unikalnych użytkowników portali internetowych DSH i fanów na portalu społecznościowym Facebook; w tym unikalnych użytkowników dsh.waw.pl (**75 219**), unikalnych użytkowników audiohistoria.pl (**15 583**), unikalnych użytkowników wylaczsystem.pl (**17 304**) oraz fanów na FB: **DSH (29 215)**, **Wyłącz System (3606)**, **Archiwum Historii Mówionej (2564)**, **Świat Kresów (3595)** i na kanale DSH na **Yotube (464)**.
- **7 200** czytelników publikacji wydawanych i współwydawanych przez DSH (dane ustalone na podstawie wyników sprzedaży).

Program DSH, realizowany we współpracy z wieloma instytucjami, adresowany do różnych grup wiekowych, jest interesujący dla czytelników, widzów i słuchaczy mediów ogólnopolskich i stołecznych. W prasie, telewizji, radiu, internecie i mediach społecznościach ukazują się liczne zapowiedzi, relacje, wywiady, recenzje i inne materiały dziennikarskie.

W pierwszej połowie 2016 roku monitoring mediów zarejestrował 1307 publikacji o Domu Spotkań z Historią, w tym 115 prasowych, 1015 internetowych oraz 177 telewizyjnych i radiowych.

W prasie najczęściej gościliśmy na łamach „Gazety Wyborczej” – główne wydanie i dodatek „Stołeczna” (38 publikacji), w mediach elektronicznych na różnych antenach Polskiego Radia PR – Jedynki, Dwójki, Trójki, Czwórki, RDC (67 nagrań), w regionalnej stacji TVP Warszawa (32 nagrania), w audycjach Radio WAWA Warszawa (29), TOK FM (10 nagrań) oraz w Internecie: kultura dostępna (75 razy), www.kulturalna.warszawa.pl (66), wyborcza.pl, gazeta.pl, cojestgrane24.wyborcza.pl (66), polskieradio.pl i rdc.pl (37), dzieje.pl – serwis PAP (35), reporter.pl (25).

Współpracujemy z **dziennikami ogólnopolskimi** takimi jak: „Gazeta Wyborcza” (w tym „Gazeta Stołeczna”, „Co jest Grane?”, „Ale Historia!”), „Dziennik Gazeta Prawna”, „Fakt”, „Metrocafe.pl”,

„Rzeczpospolita”, „Super Express” oraz **tygodnikami, miesięcznikami i innymi periodykami**, m.in. „Foto Kurier”, „Gość Niedzielny”, „Newsweek”, „Nowe Książki”, „Polska Zbrojna”, „Przegląd”, „Przewodnik Katolicki”, „Rzeczpospolita”, „Tygodnik Solidarność”, „Stolica”, „Warsaw Insider”. Stale, od wielu lat współpracujemy także z kwartalnikiem historycznym „Karta”. W 86. i 87. numerze pisma ukazały obszerne artykuły dotyczące ważnych aspektów działalności publicznej Domu Spotkań z Historią: „Dekady edukacji”, który zamknął cykl podsumowujący aktywność DSH w minionym dziesięcioleciu oraz „Na nowo. Warszawiacy 1945-55” poświęcony jubileuszowej wystawie Domu Spotkań z Historią i Polskiej Agencji Prasowej.

W 1 połowie 2016 roku najważniejsze wydarzenia i wystawy DSH relacjonowane były przez **media elektroniczne – telewizje i radio**: TVP (różne anteny), Polsat (różne anteny), TVN, Polskie Radio, Akademickie Radio Kampus, ESKA Warszawa, Radio Kolor, Radio WAWA, Radio ZET Gold Warszawa, Radio Złote Przeboje Warszawa, Radio VOX FM Warszawa, RMF FM, RMF MAXXX, TOK FM. Współpracujemy również z Polską Agencją Prasową i serwisem kronika.waw.pl.

Informacje o naszych przedsięwzięciach ukazywały się w **serwisach internetowych** m.in. kultura dostępna (75 razy), www.kulturalna.warszawa.pl (66), wyborcza.pl, gazeta.pl, cojestgrane24.wyborcza.pl (66), polskieradio.pl i rdc.pl (37), dzieje.pl – serwis PAP (35 razy), reporter.pl (25), mazowieckie.naszemiasto.pl i warszawa.naszemiasto.pl (16), histmag.org (14), wsk.pl (14), tvnwarszawa.tvn24.pl (14), irca.com.pl (13), warszawa.dlastudenta.pl (12), wiadomosci.onet.pl (8), rynekksiazki.pl (8), e-teatr (8), oraz innych, m.in. 4free.waw.pl, architekci.pl, culture.pl, czasdzieci.pl, dziekowwarszawie.pl, ekai.pl, fotografuj.pl, fotopolis.pl, halowawa.pl, historykon.pl, ksiazka.net.pl, kulturaonline.pl, kurier365.pl, metrowarszawa.gazeta.pl, miastodzieci.pl, nasza-warszawa.pl, naszemiasto.pl, natemat.pl, national-geographic.pl, news.o.pl, niedziela.pl, ngo.pl, onet.pl, pap.pl, polskazbrojna.pl, qlturka.pl, rp.pl, sdp.pl, se.pl, swiatobrazu.pl, wawalove, tvn24.pl, tvp.info.pl, warszawa.gosc.pl, waszawawa.pl, wolnasobota.pl, wp.pl, a także na stronach internetowych wielu instytucji, m.in. Urzędu m.st. Warszawy oraz podwarszawskich miast i gmin.

Szczegółowe zestawienie **monitoringu mediów** za drugie półrocze stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania. Aktualizowana na bieżąco baza kontaktów medialnych DSH pod pierwszego półrocza 2016 roku liczyła około **1000 dziennikarzy, wydawców i reporterów**.

Największym zainteresowaniem mediów i publiczności cieszyły się wystawy i wydarzenia im towarzyszące: cykl wydarzeń związanych z 10-leciem Domu Spotkań z Historią, wystawa *Na nowo Warszawiacy 1945–55* wraz z cyklem imprez jej towarzyszących „Warszawa 1945–55”, wydarzenia związane z Europejskim Dniem Pamięci o Sprawiedliwych, w tym Gala w Muzeum POLIN, „Noc Muzeów”, festiwal „Wyłącz system”, cykl „Opowieści z Kresów”.

DSH prowadzi również działalność informacyjno-promocyjną w dwóch najpopularniejszych **mediach społecznościowych**: na kanale **Youtube** oraz w serwisie **Facebook** pod adresem **www.facebook.com/DomSpotkańHistoria**.

Profil **DSH na Facebooku** śledzi obecnie **29 215 fanów**. Posty na Facebooku – publikowane są codziennie. Nie tylko informujemy o nowych wydarzeniach i projektach DSH, ale także wchodzimy w interakcje z fanami, promujemy zasoby Archiwum Historii Mówionej DSH i Ośrodka KARTA przy użyciu różnorodnych dostępnych funkcjonalności takich jak: galerie zdjęć, wydarzenia, filmy, reklamy, posty ze zdjęciami, posty promowane i konkursy.

Średni zasięg dzienny na FB (bezpłatny) wynosił **4447** osób, a maksymalny zasięg dzienny (płatny) **19 485**. Większość naszych użytkowników stanowią mieszkańcy Warszawy i okolic (ponad **19.000**), lecz w gronie sympatyków mamy także mieszkańców innych krajów: Wielkiej Brytanii, Niemiec, USA, Francji, Ukrainy. Najliczniejszą grupą (27%) naszych fanów są osoby w wieku 25–34.

DSH prowadzi również profil festiwalu „Wyłącz system” na **Facebooku**, który liczy obecnie **3606** fanów.

Na kanale **Youtube** dostępne są **464 materiały filmowe**, na które składają się relacje ze spotkań i wydarzeń organizowanych przez Dom Spotkań z Historią oraz spoty promujące wybrane wydarzenia.

W pierwszej połowie 2016 roku obserwowaliśmy stałą tendencję wzrostową, jeśli chodzi o korzystanie z naszych zasobów multimedialnych na Youtube. Do końca połowy 2016 roku kanał subskrybowało 487 osób (od końca 2015 wzrost o 83 osoby), liczba wyświetleń wynosiła 474 976 (od końca

2015 wzrost o 91436), a łączny, szacowany czas oglądania naszych materiałów w roku pierwszej połowie 2016 roku to 213 417 minut. Filmy DSH na kanale Youtube pogrupowane są w tematyczne playlisty. W gronie odbiorców naszego kanału 69% stanowią mężczyźni, a 31% kobiety.

Pełną ofertę programową udostępniamy na stronie internetowej www.dsh.waw.pl. **23 maja uruchomiliśmy nowy serwis.** Unowocześniona wersja strony różni się od poprzedniej nie tylko nowym layoutem. Nowy serwis jest znakomicie przystosowany do urządzeń mobilnych (tabletów i smartfonów), a korzystanie ze strony jest bardziej intuicyjne.

Treść witryny internetowej jest na bieżąco aktualizowana i wzbogacana o zdjęcia i filmy zapowiadające lub relacjonujące wydarzenia. W **anglojęzycznej wersji serwisu** pojawiają się informacje o wydarzeniach, wystawach i publikacjach, których adresatem może być zagraniczny odbiorca. W serwisie znajduje się archiwum filmowe z relacjami lub montażami z najważniejszych wydarzeń. Użytkownicy mogą obejrzeć relacje wideo lub zmontowane fragmenty z wernisaży wystaw, dyskusji i innych wydarzeń. Goście mogą również pobierać programy imprez i inne materiały informacyjne w plikach pdf (np. program spotkań, ofertę edukacyjną, scenariusze do gier edukacyjnych).

Serwis zawiera ponad **9000 fotografii** (w tym ponad 6000 zdjęć jest zgrupowanych w prawie 600 galeriach tematycznych) i około 3000 **tekstów** dotyczących wystaw, publikacji, spotkań w DSH i wydarzeń specjalnych, materiałów o bohaterach ekspozycji i publikacji.

W okresie od 1 stycznia 2016 roku do 22 maja 2016 roku strony odwiedziło **36 450 gości**, w tym **23 262 unikalnych użytkowników**. Od dnia 23 maja 2016 roku – po uruchomieniu nowego serwisu – do 30 czerwca 2016 odnotowaliśmy odwiedziny **37 543 gości**, w tym **37 536 unikalnych użytkowników**. Łącznie w pierwszym półroczu 2016 roku serwis www.dsh.waw.pl odwiedziło **73 999 gości**, w tym **60 798 unikalnych użytkowników**.

W związku z festiwałem „Wyłącz system” organizowanym w ramach Święta Wolności w rocznicę wyborów 4 czerwca 1989, podobnie jak w latach ubiegłych, uruchomiliśmy serwis **wylaczsystem.pl**, na którym można było znaleźć informacje o rocznicy, program festiwalu, wiadomości o artystach biorących udział w wydarzeniach rocznicowych. Ze stron można było również pobrać materiały graficzne kampanii społecznej dotyczącej rocznicy wyborów 4 czerwca 1989. W maju i czerwcu serwis odwiedziło **17 304 unikalnych użytkowników**.

***

Wraz ze sprawozdaniem składamy pakiet załączników w formie elektronicznej (artykuły prasowe, relacje radiowe, telewizyjne, monitoring internetu, dokumentację fotograficzną imprez oraz wybrane materiały reklamowe), ilustrujących działalność DSH w 1 półroczu 2016 roku. Kolejność załączników odpowiada strukturze niniejszego sprawozdania.

Rozbudowana dokumentacja fotograficzna znajduje się także na naszej stronie internetowej oraz na profilu na portalu społecznościowym Facebook.

WYSTAWY

W pierwszej połowie 2016 roku zaprezentowaliśmy z okazji naszego jubileuszu – 10-lecie DSH - dwie warszawskie wystawy fotograficzne przygotowane wspólnie z naszymi stałymi partnerami: Polską Agencją Prasową i Agencją Fotografów FORUM. Otwarta 19 lutego wystawa „Na nowo. Warszawiacy 1945-55” cieszy się ogromną popularnością i jest bardzo emocjonalnie odbierana przez warszawską publiczność. Obejrzało ją dotąd ok. 12.000 tysięcy widzów. Plenerową ekspozycję „Sen o Mieście. Warszawa lat 50. i 60. na zdjęciach Zbyszka Siemaszki” otworzyliśmy 23 czerwca na skwerze im. ks. Twardowskiego i jest oglądana z wielkim zainteresowaniem. Obie te wystawy ciekawie się dopełniają, tworząc bardzo wyrazisty obraz stolicy i portret jej mieszkańców w pierwszych powojennych dekadach, co stanowi atrakcyjną propozycję nie tylko dla warszawiaków, ale i dla turystów z Polski i z całego świata.

Poniżej w układzie chronologicznym przedstawiamy pełną aktywność ekspozycyjną DSH w 1 połowie 2016 roku:

1. Wystawa *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*

19 lutego – 28 sierpnia 2016; organizator: DSH, PAP, partnerzy: Warszawa1939.pl, Metro warszawskie

Na wystawie prezentujemy pochodzące ze zbiorów Polskiej Agencji Prasowej zdjęcia Warszawy i jej mieszkańców z pierwszej powojennej dekady. Autorami są najznakomitsi polscy fotoreporterzy. Pokazujemy zarówno zdjęcia, które można tu zobaczyć po raz pierwszy, jak i te, które stały się już warszawskim ikonami. Ekspozycja przygotowana została na jubileusz 10-lecia DSH, wraz z nią wracamy do często podejmowanego tematu – odradzającej się z ruin Warszawy. Nie jest to jednak wybór poświęcony odbudowie stolicy, powojennej traumie czy początkach komunizmu w Polsce, choć wszystko to jest obecne na zdjęciach. To przede wszystkim opowieść o ludziach, mieszkańcach Warszawy – tych, którzy wrócili do swoich zburzonych domów i tych, którzy zamieszkali tutaj po wojnie. Jedni i drudzy mozolnie, z zadziwiającą determinacją i witalnością, próbują zbudować nowe życie i wrócić do normalności. Mieszkają w ruinach, w strasznych warunkach, ale żyją, odgruzowują, budują, bawią się, tańczą wśród ruin. To więc opowieść nie tyle o odbudowie miasta, co o odbudowie życia, której narratorką jest warszawska ulica. Ruiny i zgliszcza sąsiadują z nowymi budynkami, elegancyści mężczyźni w trenczach i kapeluszach – z ludźmi w waciakach, tłumy biorące udział w procesji Bożego Ciała z pochodem pierwszomajowym, a smutek, życie w ruinach i dotkliwa bieda z tańcami czy pływaniem kajakami po Wiśle. Niezwykle ciekawe są zdjęcia, na których widać obecność nowego systemu. Socjalistyczne hasła, sztandary czy uroczystości polityczne w wielu przypadkach sprawiają często wrażenie nużącej ludzi scenografii. Ekspozowane fotografie to także fascynujące źródła historyczne. Każdą z nich można drobiazgowo analizować i na podstawie różnych szczegółów odtwarzać tamtą codzienność. Na ekspozycji zaaranżowanej przez Adama Orlewicza, można obejrzeć prace najlepszych polskich fotoreporterów: Jerzego Baranowskiego, Stanisława Dąbrowieckiego, Władysława Forberta, Wojciecha Kondrackiego, Tadeusza Kubiaka, Bogusława Lambacha, Lecha Pieńkowskiego, Władysława Sławnego, Karola Szczecińskiego, Mariusza Szyperki, Jana Tymińskiego, Stanisława Urbanowicza i Zdzisława Wdowińskiego. Część zupełnie nieznaną, prezentowanych publicznie po raz pierwszy na wystawie fotografii to efekt wspólnego projektu PAP i DSH – digitalizacji kilkudziesięciu tysięcy zdjęć z lat 1945-48 z archiwów PAP, pozostałe pochodzą z niedawno pozyskanych przez agencję kolekcji. Pokazujemy również Warszawę widzianą oczami słynnych zagranicznych fotoreporterów: Juliana Bryana, Henry'ego N. Cobba i Johna Vachona. Można także pobrać aplikację na telefon lub wypożyczony tablet i wysłuchać relacji mieszkańców Warszawy z pierwszych powojennych lat, a także obejrzeć współczesne zdjęcia miejsc pokazywanych na ekspozycji. Wystawie towarzyszy katalog. W ofercie są także widokówki i magnesy ze zdjęciami z wystawy.

2. Wystawa *Teraz jestem tutaj. Albo może raczej nigdzie. Emigracyjne fotografie Stanisława Cata Mackiewicza*

25 lutego – 3 kwietnia 2016; organizatorzy: IPN Kraków, DSH

Wystawa wybranych fotografii z archiwum pisarza i publicysty Stanisława Cata-Mackiewicza wykonanych w Anglii od wiosny 1945 do jego przyjazdu do PRL w 1956 roku. Zdjęciom towarzyszyły cytaty zaczerpnięte z polsko-angielskich rozmówek pt. „Mój sekretarz”, wydanych w 1946 roku z myślą o Polakach pozostających na Wyspach Brytyjskich po zakończeniu II wojny światowej. Znalazło się tam ponad 200 tysięcy Polaków, którzy mimo oficjalnych zachęt ze strony władz komunistycznych oraz brytyjskich postanowili nie wracać do kraju. Pozostali na emigracji, dając wyraz sprzeciwu wobec wyników II wojny światowej, uważając ład jałtański za głęboko niesprawiedliwy. Wystawa pokazuje zapis przeżyć emigranta z perspektywy zwykłego człowieka i życiowych problemów, z którymi się zmaga, z których najbardziej dojmującymi były tęsknota i samotność.

3. Wystawa *Słowo historii. Fotoeseje*

19 marca – 19 kwietnia 2016; organizatorzy: Muzeum Wojska w Białymstoku, DSH, **miejsce: skwer im. ks. Twardowskiego**

Prezentowane na wystawie zdjęcia pochodzą z albumu fotograficznego, który kilka lat temu trafił do zbiorów Muzeum Wojska w Białymstoku. Zarówno autor fotografii, jak i bohaterowie zdjęć są nieznanymi. Kadry układają się w swoisty fotoreportaż, dokumentujący wędrówkę polskich repatriantów z ZSRR do Polski w latach 1921–1924. Małe historie splecione i przenikające się z jedną ogromną. Zdjęciom towarzyszą odnoszące się do nich teksty literackie zaproszonych do projektu twórców oraz wprowadzenie historyczne. W projekcie udział wzięli: Ilona Wiśniewska, Piotr Nesterowicz, Wojciech Nowicki, Daniel Odija, Michał Olszewski i Filip Springer.

4. Wystawa *Z niepewności w niepewność: uchodźcy wojenni w Wilnie w latach II wojny światowej*

7 kwietnia – 15 maja 2016; organizatorzy: Narodowe Muzeum Sztuki im. M.K. Čiurlionisa w Kownie, Dolnośląskie Centrum Fotografii „Domek Romański”, DSH

Na wystawie przygotowanej przez Narodowe Muzeum Sztuki im. M.K. Čiurlionisa w Kownie pokazaliśmy kilkadziesiąt fotografii wykonanych przez Edmunda i Bolesławę Zdanowskich, właścicieli zakładu fotograficznego w Wilnie, uczniów, a później współpracowników słynnego wileńskiego fotografa – Jana Bułhaka. Zdjęcia zostały zamówione przez Towarzystwo Pomocy Wileńszczyźnie i dokumentują pomoc, jakiej organizacje litewskie udzieliły uchodźcom, którzy po kampanii wrześniowej znaleźli się w Wilnie. Zbiór ten, opracowany przez kuratorkę wystawy Vaidę Sirvydaitę-Rakutienę z Muzeum Narodowego w Kownie, zawiera 76 fotografii pokazujących życie codzienne uchodźców – Litwinów, Polaków, Żydów na przełomie 1939 i 1940 roku.

5. Wystawa *100 lat Legii Warszawa*

21 kwietnia – 29 maja 2016; organizatorzy: Dom Spotkań z Historią, Legia Warszawa; miejsce: skwer im. ks. Jana Twardowskiego

Wystawa plenerowa zorganizowana na 100-lecie klubu Legia Warszawa, przedstawiająca jego początki związane z Legionami i Józefem Piłsudskim, pierwsze lata funkcjonowania poza Warszawą, działalność klubu w stolicy, najważniejsze dla Legii mecze i osiągnięcia oraz sylwetki najwybitniejszych zawodników i trenerów. Na wystawie pokazano wiele archiwalnych zdjęć, odznak i proporców. Można było zobaczyć, jak przez sto lat zmieniał się stadion i jego okolica. Ekspozycja pokazała związki klubu z Warszawą i burzliwą historią XX wieku do czasów współczesnych.

6. Wystawa *Zapamiętane niezapisane: o wojnie na fotografiach Feliksa Łukowskiego*

24 maja – 21 sierpnia 2016; organizatorzy: DSH, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Muzeum Zamojskie w Zamościu

Na wystawie prezentujemy około 60 zdjęć z kolekcji Feliksa Łukowskiego, będącej zapisem życia zamojskich wsi w latach 40. Autor wykonał blisko 1500 fotografii dokumentujących świat swoich rodzinnych Siemnic i okolicznych miejscowości. W ramach ekspozycji pokazujemy fotografie z czasu II wojny światowej. Mimo że to był niezwykle dramatyczny okres w dziejach Zamojszczyzny na zdjęciach nie ma wielu śladów wojny – pacyfikacji wsi, wysiedleń, Holokaustu, czystek etnicznych. Kolekcja jest zapisem dziejów małej zbiorowości, są fotografie ślubów, pogrzebów, wesel, uroczystości z okazji pierwszej komunii świętej. O wojnie przypominają głównie zdjęcia dokumentujące ekszhumacje oraz pośrednio fotografie partyzantów, Niemców z Besarabii, Kozaków. Twórcy wystawy zestawiają fotografie z relacjami świadków: mieszkańców Siemnic, Wożuczyna, Rachań i okolic. W ich pamięci, inaczej niż na zdjęciach, wojna jest obecna w całym swym tragicznym wymiarze. Ekspozycja jest efektem projektu badawczego Instytutu Socjologii APS i Archiwum Historii Mówionej Domu Spotkań z Historią i Ośrodka KARTA oraz współpracy z Muzeum Zamojskim w Zamościu. Udostępnienie zbioru szerszemu gronu odbiorców było możliwe dzięki Jerzemu Lewczyńskiemu, który zabezpieczył negatywy, wykonał odbitki pozytywowe i przekazał je do Muzeum Zamojskiego w Zamościu.

7. Wystawa *Sen o Mieście. Warszawa lat 50. i 60. na zdjęciach Zbyszka Siemaszki ze zbiorów agencji FORUM*

23 czerwca – 30 października 2016; organizatorzy: DSH, Agencja Fotografów FORUM; miejsce: skwer im. ks. Jana Twardowskiego

Ekspozycja plenerowa przygotowana na 10-lecie Domu Spotkań z Historią przypomina postać fotografa i fotoreportera Zbyszka Siemaszki, którego twórczość zajmuje znaczące miejsce w historii wojennej fotografii polskiej. Ekspozycję uzupełniają materiały przygotowane przez varsavianistę Jerzego S. Majewskiego oraz współczesne fotografie widoków Warszawy autorstwa Wojciecha Kryńskiego dostępne dzięki aplikacji QR. Siemaszko fotografował Warszawę w okresie, w którym tempo odbudowy miasta po zniszczeniach wojennych było oszałamiające, a jednocześnie odczuwało się powiew nowej energii po latach stalinizmu. Warszawa na jego zdjęciach to miasto budzące się do życia, dynamiczne, nowe i piękne. Wybór tematów oraz świadoma estetyzacja składają się na wizję Warszawy w latach 50. i 60., która z dzisiejszej perspektywy jest bardzo atrakcyjna i pociągająca. To wybitna fotografia architektury i fascynujący zapis życia codziennego mieszkańców Warszawy. Wystawie towarzyszy obszerny album zawierający nie tylko zdjęcia z wystawy. Autorem projektu graficznego wystawy i albumu jest Piotr Chuchła.

Działalność agencyjna DSH – wystawy realizowane na zlecenie różnych podmiotów poza siedzibą DSH:

1. Wystawa „*Nie mógłbym postąpić inaczej*” Raul Wallenberg

19 kwietnia – 16 maja 2016; organizatorzy: Ambasada Szwecji, Ambasada Węgier, Ambasada Izraela, Miasto Stołeczne Warszawa, DSH; miejsce: pl. Grzybowski

Wystawa towarzysząca odsłonięciu pamiątkowej tablicy poświęconej Raoulowi Wallenbergowi z okazji nadania ulicy jego imienia. Ekspozycja to opowieść o życiu i działalności szwedzkiego dyplomaty, który wsławił się uratowaniem tysięcy Żydów w czasie II wojny światowej. Narracja wystawy rozpoczynająca się od jego dzieciństwa, przez pracę w Budapeszcie na rzecz węgierskich Żydów, aż po tajemnicze zniknięcie w 1945 roku. Ekspozycja może posłużyć za impuls do rozmowy o tolerancji, demokracji i odwadze cywilnej. Wystawę przygotował Instytut Szwedzki i Forum Historii Żywej w Sztokholmie.

2. *180 lat Warszawskiej Straży Pożarnej*

3–17 czerwca 2016; organizatorzy: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy, Państwowa Straż Pożarna, DSH; miejsce: Krakowskie Przedmieście przed kościołem Seminaryjnym

Ekspozycja ma na celu upamiętnienie 180-ciu lat działalności Warszawskiej Straży Pożarnej, która jest pierwszą powstałą w kraju formacją pożarniczą. Wystawa opisuje początki służby pod zaborem carskim, a także w czasie obu wojen światowych. Był to czas poświęceń wielu pokoleń pożarników służących społeczeństwu i ojczyźnie. Na wystawie zaprezentowana została praca strażaków zarówno współcześnie, jak i z perspektywy historycznej. Nie brakowało ciekawostek dotyczących sprzętu pożarniczego i organizacji pracy.

3. *Metamorfozy miasta. Trzy oblicza Warszawy*

13 czerwca – 3 lipca, organizatorzy: DSH, Instytut Polski w Paryżu, miasto stołeczne Warszawa; miejsce: ratusza merostwa VII dzielnicy w Paryżu

Ekspozycja prezentuje Warszawę w trzech wyjątkowych momentach XX-wiecznej historii. Stolicę w latach 30., na przełomie lat 40. i 50. oraz współcześnie ukazujemy poprzez autorskie zdjęcia kilku fotografów. W minionym stuleciu Warszawa odradzała się trzy razy. Po raz pierwszy w 1918 roku, kiedy stała się na powrót – po 123 latach niewoli – stolicą niepodległej Polski. Drugi, gdy zniszczone

w 80% miasto dosłownie wracało do życia po dramatycznych dla niego latach II wojny światowej. I wreszcie po raz trzeci, gdy w 1989 roku w Polsce nastąpił przełom polityczny, a wraz z nim ruszyły przemiany społeczne, gospodarcze i kulturowe. Warszawa od razu dołączyła do marszu ku nowoczesności. Nieprzeciętna witalność oraz zdolność do metamorfozy nie zmieniała się w mieście nad Wisłą – tak okrutnie doświadczonym przez historię ostatniego stulecia.

4. *Most(y) zjednoczonej Europy. 25 lat polsko-niemieckiego Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy*

20 czerwca – 5 lipca, organizatorzy: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, partner: DSH; miejsce: Krakowskie Przedmieście przed Domem Polonii

Wolna Polska i zjednoczone Niemcy podpisały 17 czerwca 1991 w Bonn Traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy. Regulował on pola współpracy na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej, kulturalnej, ochrony środowiska i bezpieczeństwa oraz wskazywał strategiczny cel sąsiedztwa: Polska w strukturach Zachodu. Wraz z Mszą Pojednania w Krzyżowej w 1989 r. oraz traktatem granicznym, podpisanym w 1990 r., Traktat stał się fundamentem nowych relacji między oboma państwami i społeczeństwami. Pierwsza część wystawy ukazuje trudny proces budowania dialogu między Polakami i Niemcami po II wojnie światowej do okresu przełomu i Mszy Pojednania w Krzyżowej w 1989, traktatu granicznego z 1990 oraz Traktatu o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy w 1991 roku. W kolejnej części prezentuje rolę Traktatu w dalszym rozwoju i intensyfikowaniu współpracy polsko-niemieckiej na wszystkich możliwych polach, jak wymiana młodzieży, wymiana kulturalna, naukowa, gospodarcza, oraz na płaszczyźnie społeczeństwa obywatelskiego.

5. *Ursus'76. Tu zaczęła się wolność*

23 czerwca – 31 grudnia, organizatorzy: Dzielnica Ursus m.st. Warszawy, DSH; miejsce: plac Czerwca 1976

Instalacja plenerowa zorganizowana z okazji 40. rocznicy strajków w Ursusie w 1976 roku. Duże powiększenia fotograficzne oraz zwięzły opis wydarzeń, które 25 czerwca 1976 roku rozegrały się w Zakładach Mechanicznych „Ursus” zostały umieszczone na fasadzie dawnej stołówki pracowniczej obok ratusza dzielnicy. Wystawa jest elementem dzielnicowych obchodów rocznicowych.

Impresariat krajowy:

1. Wystawa *Niegdyśjsze śniegi. Zima w metropoliach*, 1 grudnia 2015 – 2 lutego 2016; miejsce: Muzeum Zagłębia w Będzinie, ul. Świerczewskiego 15, 42-500 Będzin.
2. Wystawa *Schyłek Peerełu. Lata 80. w zdjęciach agencji FORUM*, 10 grudnia 2015 – 31 stycznia 2016; miejsce: Zespoły Szkół w Ruszowie, Węglińcu oraz Zgorzelcu.
3. Wystawa *Janusz Korczak – król dzieci*, 15 grudnia 2015 – 30 stycznia 2016; miejsce: Uzdrowsko Konstancin-Jeziorna, ul. Wilanowska 1, 05-520 Konstancin-Jeziorna.
4. Wystawa *Świat Sławnego. Warszawa, Polska, Europa w latach 50.*, 4 lutego – 25 marca 2016; miejsce: Samorządowe Centrum Kultury, Niepodległości 7, 39-300 Mielec
5. Wystawa *Cykliści: sympatycy, pasjonaci, mistrzowie*, 8 lutego – 31 marca 2016; miejsce: Muzeum Zagłębia w Będzinie, Świerczewskiego 15, 42-500 Będzin
6. Wystawa *Schyłek Peerełu. Lata 80. w zdjęciach agencji FORUM*, 20 lutego – 31 marca 2016; miejsce: Miejska Biblioteka Publiczna, Armii Krajowej 17, 19-300 Ełk
7. Wystawa *Będę to fotografował w kolorach. Początek XX wieku na trójwymiarowych zdjęciach Stanisława Wilhelma Lilpopa*, 9 kwietnia – 1 czerwca 2016; miejsce: Centrum Kultury Inicjatywy Obywatelskiej, Lilpopa 18, 05-807 Podkowa Leśna
8. Wystawa *Futbol dawnej Warszawy*, 18 maja – 30 czerwca 2016; miejsce: Skarabeusz, ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa

9. Wystawa *Nie mamy tu miasta trwającego...*, 4 czerwca 2016; miejsce: Gimnazjum nr 44 im. Pawła Chrzanowskiego, ul. Smolna 30, 00-375 Warszawa
10. Wystawa *Warszawa z wysoka. Niemieckie zdjęcia lotnicze 1940-45 z National Archives w College Park*, 16 czerwca 2016; miejsce: Przedszkole Integracyjne nr 117, ul. Sielecka 26, 00-738 Warszawa

Impresariat zagraniczny:

1. Wystawa *1947 Barwy ruin. Warszawa i Polska w odbudowie na zdjęciach Henry'ego N. Cobba*, 9 października 2015 – 31 stycznia 2016; miejsce: Winnica, Żytomierz, Chmielnicki, Czerniowce; Ukraina
2. Wystawa *Pierwsi Fotografowie Warszawy. Beyer, Brandel, Fajans*, 1 października 2015 – 1 października 2017; miejsce: Auckland; Nowa Zelandia
3. Wystawa *Feniks z popiołów. Zniszczenie i odbudowa Warszawy 1939-1955*; 14–15 czerwca 2016; miejsce: siedziba UNESCO w Paryżu. Wystawa uzyskała patronat UNESCO.

MEDIOTEKA

1. ARCHIWUM HISTORII MÓWIONEJ

Archiwum Historii Mówionej (AHM), działające w ramach Medioteki DSH, a współprowadzone z Ośrodkiem KARTA, pozyskuje, archiwizuje i udostępnia relacje świadków XX wieku, nagrane w technice audio i wideo. W I półroczu 2016 roku powiększyliśmy zasoby archiwum o kolejne relacje i archiwalia. AHM przechowuje obecnie **5 681 relacji** (ok. **14 295 godzin nagrań**) wraz z towarzyszącymi im skanami zdjęć i dokumentów.

Zespół zajmuje się także popularyzowaniem tego ogromnego zbioru, przede wszystkim za pomocą portalu **audiohistoria.pl**, w którym prezentujemy dźwiękowe fragmenty zebranych relacji (obecnie ok. 4 640), wraz z towarzyszącymi im informacjami (biografie świadków) i archiwaliami (ok. 4 530 fotografii). Zgromadzone w AHM zbiory wykorzystywane są w naszej pracy edukacyjnej, na wystawach oraz w publikacjach. Relacje biograficzne nagrywa i opracowuje zespół współpracowników, w tym studentów socjologii, historii, etnologii i antropologii. Pracownicy AHM prowadzą systematycznie szkolenia w zakresie nagrywania i archiwizowania wywiadów biograficznych, a także skanowania zdjęć z archiwów rodzinnych. Równolegle zespół AHM pracuje nad popularyzacją zbioru przede wszystkim w kręgach akademickich.

W kwietniu 2012, po kilku latach starań i za pośrednictwem **Uniwersytetu Karola w Pradze**, otrzymaliśmy dostęp do zbiorów **USC Shoah Foundation Institute for Visual History and Education (Visual History Archive, VHA)**. Archiwum to, którego założycielem był reżyser Steven Spielberg, od 1994 roku zarejestrowało około 52 tysiące relacji wideo: opowieści Żydów ocalałych z Holokaustu, świadków Jehowy, Romów i Sinti, homoseksualistów, więźniów politycznych, osób ratujących Żydów, wyzwolicieli i świadków wyzwolenia obozów oraz świadków procesów niemieckich zbrodniarzy wojennych. DSH był pierwszą instytucją w Polsce, która umożliwiła zapoznanie się z tymi świadectwami (ponad 1500 relacji nagrano w języku polskim). Relacje z VHA są szeroko wykorzystywane w pracach naukowych i badawczych oraz w edukacji – pozwalają przekroczyć tradycyjną formułę nauczania o Holokauście.

Ze zbiorów AHM oraz VHA można korzystać codziennie w czytelni multimedialnej DSH. W I półroczu 2016 z nagrań VHA korzystali zarówno indywidualni badacze (hobbyści, pisarze, dziennikarze), jak i przedstawiciele przeróżnych instytucji, w tym kultury i nauki (Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Polskie Radio, Stowarzyszenie Żoliborzan).

W I półroczu 2016 AHM zarchiwizowało **74 relacje dźwiękowe**. Pozyskaliśmy i zeskanowaliśmy około **1055 zdjęć archiwalnych** pochodzących z rodzinnych albumów.

Archiwizowaliśmy relacje nagrane przez zespół i współpracowników AHM oraz instytucje współpracujące z nami, w tym Polską Akademię Nauk i Uniwersytet Warszawski. W omawianym okresie zarchiwizowano relacje zarejestrowane w ramach następujących projektów:

- *Zapomniani świadkowie XX wieku* – 17 relacji audio;
- *Żołnierze „ludowego” Wojska Polskiego. Doświadczenie i pamięć wojny* – 3 relacje audio;
- *Fotografie w PRL-u* – 1 relacja audio;
- *Opowiem ci o mojej Warszawie* – 1 relacja audio;
- *Od socjalistycznej fabryki do międzynarodowej korporacji. Archiwalna kolekcja wywiadów biograficznych z pracownikami przemysłu* – 10 relacji audio;
- *Digitalizacja i archiwizacja zbioru audiowizualnego Archiwum Danych Jakościowych* – 42 relacje audio.

Zasoby AHM wykorzystywane były w pracach naukowych i badawczych, kontynuowaliśmy współpracę z instytucjami naukowymi i kulturalnymi (m.in. z Uniwersytetem Warszawskim, Państwową Akademią Nauk, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku). Z materiałów dźwiękowych i ikonograficznych skorzystali również indywidualni badacze i pasjonaci historii, piszący prace magisterskie i doktoranckie, artykuły prasowe, wydający książki popularyzujące historię.

Wsparliśmy projekt dokumentacyjny Ambasady RP w Kairze, którego głównym celem jest wyszukanie, opisanie i utrwalenie śladów polskiej obecności dyplomatycznej w Egipcie. Dzięki naszej pomocy pracownicy ambasady dotarli do Marii Zielińskiej, córki chargé d'affaires poselstwa RP w Kairze w latach 1933–34, Tadeusza Jaroszewicza. Kontakt ten zaowocował m.in. publikacją wspomnień Marii Zielińskiej w wydawanym przez ambasadę piśmie „Mazurek”.

Nasze materiały audiowizualne wzbogaciły najnowszy portal tematyczny Polskiego Radia poświęcony Armii Andersa (w 72. rocznicę zwycięskiej bitwy pod Monte Cassino; dostępny pod linkiem <http://www.armiaandera.polskieradio.pl>). W portalu zaprezentowano 8 relacji ze zbiorów AHM.

Wspomnienia świadków znalazły się również w książce dla dzieci *Historyjki z ulicy Karowej*. Autorzy Anna Ziarkowska i Bohdan Butenko sięgnęli w publikacji do powojennych wspomnień świadków historii, przywołując w ten sposób ciekawe obrazy z życia odbudowującego się miasta.

Kilkanaście osób zgłosiło się do nas w poszukiwaniu informacji o nieżyjących członkach swojej rodziny lub krewnych mieszkających na dawnych Kresach Wschodnich – materiały otrzymane z AHM miały dla nich ogromną wartość emocjonalną i poznawczą.

Jako Pracownia Digitalizacyjna Archiwum Historii Mówionej współpracuje z Instytutem Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk przy projekcie *Digitalizacja i archiwizacja zbioru audiowizualnego Archiwum Danych Jakościowych*. Projekt przewidziany jest na lata 2013–2017. W I półroczu 2016 zdigitalizowaliśmy około 44 godzin relacji dźwiękowych oraz zeskanowaliśmy 5 200 dokumentów ze zbiorów PAN.

Współpracujemy również z Wydziałem Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego przy projekcie *Od socjalistycznej fabryki do międzynarodowej korporacji. Archiwalna kolekcja wywiadów biograficznych z pracownikami przemysłu*. W ramach projektu powstanie około 100 nagrań biograficznych, które wraz z towarzyszącą ikonografią (około 500 obiektów) włączone zostaną do zbiorów AHM i udostępniane w Czytelnii Multimedialnej DSH. Projekt przewidziany jest na lata 2013–2016. W I półroczu 2016 zarchiwizowaliśmy 10 relacji wykonanych w projekcie.

W ramach współpracy z Fundacją Forum Dialogu Między Narodami opracowaliśmy podręcznik dla uczniów uczestniczących w programie „Szkoła Dialogu” – obszerną instrukcję prowadzenia wywiadów tematycznych dotyczących ich rodzinnych miejscowości, ze szczególnym uwzględnieniem pamięci o Żydach. Zmodyfikowany podręcznik planujemy wykorzystywać w naszej działalności edukacyjnej, podczas warsztatów poświęconych historii mówionej. Są to zajęcia przybliżające *oral history* jako metodę dokumentowania przeszłości. Fragmenty wspomnień gromadzonych przez AHM są intensywnie wykorzystywane na warsztatach dla wszystkich grup wiekowych, stanowią bardzo ciekawe i przystępne źródło wiedzy o całym XX wieku.

Archiwum Historii Mówionej posiada swój fanpage w portalu społecznościowym Facebook (<http://www.facebook.com/archiwumhistoriimowionej>). Obecnie mamy ponad 2550 fanów, ich liczba stale rośnie (w I półroczu 2016 przybyło około 350). W portalu prezentujemy zdjęcia i fragmenty relacji z naszych zbiorów, informujemy także o wydarzeniach, w których bierzemy udział. Największą popularnością cieszą się archiwalne zdjęcia, szczególnie warsawianistyczne, militarne i kresowe oraz cykl identyfikacyjny – zdjęcia przedstawione do rozpoznania są chętnie komentowane i udostępniane. W tym roku szczegółowo zidentyfikowanych zostało ponad 70 procent z umieszczonych przez nas fotografii, przy czym niektóre okazały się nie być zdjęciami warszawskimi, co dowodzi dużej wiedzy i zaangażowania naszych fanów. Materiały dźwiękowe prezentowane na fanpage’u pobierane są ze strony www.soundcloud.com – w 2016 roku największe zainteresowanie wzbudziło wspomnienie Marii Nowickiej o powstaniu w getcie warszawskim.

17 stycznia w programie 1. Polskiego Radia odbyła się premiera słuchowiska *Powroty*, którego scenariusz powstał na podstawie publikacji Archiwum Historii Mówionej *Powroty. Warszawa 1945–46*, opowiadającej o próbie organizowania życia w zrujnowanym, okaleczonym przez wojnę mieście. Materiał do wysłuchania na głównej stronie portalu www.audiohistoria.pl. Scenariusz i reżyseria: Katarzyna Michałkiewicz, muzyka: Ignacy Zalewski, wystąpili: Julia Kijowska, Marian Opania, Tomasz Olejnik, Julia Trembecka, Anna Gorajska, Wiktor Loga-Skarczewski.

20 lutego 2016, podczas obchodów 10. rocznicy działalności Domu Spotkań z Historią, uruchomiliśmy internetową mapę *Warszawa zapamiętana*, na której umieściliśmy zdjęcia i fragmenty relacji z naszych zbiorów. Materiały „przypięte” są do miejsc, o których opowiadają – wystarczy znaleźć interesujący nas adres, by dowiedzieć się, jaka ciekawa historia z życia naszych świadków jest z nim związana. Do końca czerwca 2016 umieściliśmy na mapie 150 archiwalnych fotografii i 130 fragmentów dźwiękowych.

Inauguracji mapy towarzyszył quiz z nagrodami oraz spacer *Zanim Powiśle stało się modne*, który przygotowaliśmy wspólnie z przewodnikami miejskimi z WawStep. Był to pierwszy spacer z cyklu, kolejnych 5 przeprowadziliśmy od kwietnia do czerwca: *Żoliborski WSM – wymarzone M2 w II RP*, *Bazary w podwórku – o praskiej przedsiębiorczości*, *Parterowa Marszałkowska – „księżycowe” centrum miasta*, *Robotnicza Wola – nieistniejąca dzielnica*, *Burżuazyjne Śródmieście – od pałacyków do niebotyków*. Na każdym ze spacerów przywoływaliśmy wspomnienia warszawiaków w formie fragmentów dźwiękowych i zdjęć z rodzinnych albumów. Wycieczki cieszyły się dużym zainteresowaniem, średnia liczba uczestników to około 40 osób na spacer. Nasz cykl był wydarzeniem wyjątkowym, gdyż nikt do tej pory nie wykorzystywał dźwiękowych wspomnień mieszkańców miasta do opowiedzenia jego historii.

W kwietniu 2016 nawiązaliśmy współpracę ze Stowarzyszeniem Lambda Warszawa przy projekcie „Aktywizacja społeczna seniorów i senierek LGB”. W ramach współpracy przeprowadziliśmy szkolenie z metodologii historii mówionej dla aktywistów Lambdy, którzy następnie rozpoczęli nagrywanie 20 wywiadów biograficznych z osobami LGB. Efekty projektu, poza wykorzystaniem ich do przeróżnych działań Stowarzyszenia, zostaną zarchiwizowane w AHM i udostępnione w Czytelni oraz na stronie www.audiohistoria.pl.

Wspólnie z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „e” i Fundacją „SYNAPSIS” realizujemy projekt „AUTENTYZM – twórcze działania dorosłych z autyzmem wokół zasobów narodowego dziedzictwa”. W ramach projektu odbyły się 4 warsztaty z dorosłymi ze spektrum autyzmu i osobami funkcjonującymi typowo. Grupy pracowały na fotograficznych zbiorach AHM, w zajęciach wzięli udział edukatorzy DSH. Na zakończenie projektu odbędzie się seminarium dla przedstawicieli różnych instytucji kultury i edukatorów, pokazemy też wystawę prac powstałych w trakcie warsztatów. Projekt trwa od kwietnia do października 2016.

Rozpoczęliśmy przygotowania do wystawy *Album rodzinny XX wieku*, na której pokazane zostaną fotografie ze zbiorów Archiwum Historii Mówionej. Nasza kolekcja liczy ponad 30 000 zdjęć, które pozyskaliśmy przy okazji wykonywania nagrań dźwiękowych do archiwum. Jest to niezwykle zapis historii XX wieku, przemian społecznych, kulturowych i politycznych ukazanych z „domowej”, prywatnej perspektywy naszych rozmówców. Wystawa planowana jest na listopad, towarzyszyć jej będą fragmenty relacji. Kuratorzy: Monika Szewczyk-Wittek i Agnieszka Pajęczkowska.

W 2015 roku nawiązaliśmy współpracę z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku wokół projektu wydawniczego *Wojna i pamięć. Relacje żołnierzy Ludowego Wojska Polskiego*. Publikacja oparta

będzie na wywiadach biograficznych z AHM. Od stycznia 2016 trwają prace redakcyjne nad zgromadzonym materiałem. Premiera książki planowana jest na koniec 2016 roku.

Drugim dużym projektem wydawniczym jest książka poświęcona losom kobiet więzionych w niemieckich obozach koncentracyjnych, sowieckich łagrach i stalinowskich więzieniach (tytuł roboczy: *Kobiety wobec totalitaryzmu*). W publikacji znajdzie się ponad 20 relacji z naszych zbiorów. Chcemy spojrzeć na trudną, XX-wieczną historię przez pryzmat kobiecego doświadczenia, jednocześnie ukazując indywidualny charakter tych wyjątkowych opowieści. Książka jest na etapie redakcji, trwają też prace nad jej layoutem. Publikacja została dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W I półroczu 2016 roku pracownicy i współpracownicy AHM wzięli udział w następujących **spotkaniach, seminariach i warsztatach**:

- 27 lutego, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN – wykład na temat zbiorów AHM i specyfiki działania naszego archiwum. Prezentacja przeznaczona była dla uczestników szkolenia „Nauczanie z użyciem relacji w XXI wieku”. Prowadzenie: dr Jarosław Pałka (DSH).
- 8 marca, Opera Narodowa – prezentacja multimedialnej mapy *Warszawa zapamiętana* podczas targów organizacji i instytucji kultury odbywających się przed uroczystą galą podsumowującą projekt „Szkoła Dialogu” Fundacji Forum Dialogu Między Narodami. Uczniowie z całej Polski mieli możliwość poznania naszego projektu oraz wzięcia udziału w quizie z nagrodami. Prowadzenie: Iwona Makowska (DSH).
- kwiecień–maj, DSH – autorski cykl 4 warsztatów AHM *Historia mówiona krok po kroku*. Podczas zajęć wprowadziliśmy uczestników (studenci, doktoranci, muzealnicy, artyści) w tematykę historii mówionej i jej metodologię, a wraz z zaproszonymi gośćmi (Karoliną Panz – doktorantką UW oraz Magdą i Margaretą Leszko ze Stowarzyszenia PS) omówiliśmy zastosowanie *oral history* w pracy naukowej i animacyjnej. Głównym celem warsztatu było samodzielne nagranie przez uczestników pełnej relacji biograficznej – w ten sposób zbiory AHM wzbogaciły się o kilkanaście nowych relacji. Po warsztatach przeprowadziliśmy ankietę ewaluacyjną – entuzjastyczne opinie uczestników spowodowały, że planujemy powtórzyć cykl warsztatów jesienią. Prowadzenie: Maria Buko (DSH) i dr Jarosław Pałka (DSH).
- 1 kwietnia, UW – zajęcia dla studentów prof. Jana Kochanowskiego w Instytucie Historycznym UW w ramach przedmiotu *Nauki pomocnicze historii*. Studenci poznawali metodologię *oral history*, zostali również przygotowani do samodzielnego przeprowadzenia wywiadów tematycznych. Prowadzenie: Maria Buko (DSH).
- 13 kwietnia, DSH – szkolenie dla wolontariuszy Światowych Dni Młodzieży skupionych wokół rzymskokatolickiej parafii z warszawskich Bielan. Projekt zakłada nagranie relacji biograficznych kilkunastu bielańskich kombatantów. Część materiałów zostanie zarchiwizowana w AHM. Prowadzenie: Aleksandra Ciecieląg (współpracownik DSH).
- 15 kwietnia, UW – zajęcia dla studentów Instytutu Historycznego UW, w czasie których zaprezentowane zostały zbiory i działalność AHM. Prowadzenie: Maria Buko (DSH) i dr Jarosław Pałka (DSH).
- 27 kwietnia, DSH – warsztat poświęcony historii mówionej jako metodologii pozwalającej wzbogacić archiwum fotograficzne. Rozmawialiśmy m.in. o relacji między fotografiami i nagraniami oraz sposobach wykorzystania jej do działań edukacyjnych i twórczych. W trakcie zajęć pracowaliśmy z uczestnikami nad przygotowywaniem wywiadów uzupełniających wybrane przez nich zdjęcia. Warsztaty odbyły się w ramach szkolenia *DLUGIE ŻYCIE FOTOGRAFII. Szkolenie z zakresu konserwacji, archiwizacji, digitalizacji i opracowania archiwum fotograficznego* organizowanego przez Fundację Archeologia Fotografii w partnerstwie z Domem Spotkań z Historią i Związkiem Polskich Artystów Fotografików. Prowadzenie: Maria Buko (DSH) i Iwona Makowska (DSH).
- 28 kwietnia, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku – spotkanie *Moje miasto. Moja historia* przeprowadzone w ramach programu „Odkryj Sulejówkę” przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. W czasie spotkania pracownicy DSH zaprezentowali lokalnym działaczom i seniorom pracującym nad sulejowskim archiwum społecznym działalność AHM oraz

opowiedzieli o metodologii *oral history*. Prowadzenie: Maria Buko (DSH) i dr Jarosław Pałka (DSH).

- 5 maja, UW – zajęcia dla studentów Instytutu Socjologii UW, w czasie których zaprezentowane zostały zbiory Visual History Archive. Prowadzenie: dr Jarosław Pałka (DSH).
- 8 maja, DSH – warsztaty dla pracowników i wolontariuszy Stowarzyszenia Lambda Warszawa dotyczące nagrywania relacji *oral history*. Warsztat był elementem współpracy, którą AHM nawiązało z Lambdą przy projekcie *Aktywizacja społeczna seniorów i seniorek LGB*. Prowadzenie: Maria Buko (DSH) i dr Jarosław Pałka (DSH).
- 20 maja, UW – zajęcia dla studentów prof. Jana Kochanowskiego w Instytucie Historycznym UW w ramach przedmiotu *Nauki pomocnicze historii*. Prowadzenie: Maria Buko (DSH).
- 30 maja, UW – zajęcia dla studentów Instytutu Historycznego UW dotyczące pamięci i doświadczenia żołnierzy ludowego Wojska Polskiego i Armii Berlinga. Prowadzenie: dr Jarosław Pałka (DSH) i dr Dominik Czapigo (FOK).
- 3 czerwca, UW – zajęcia dla studentów prof. Jana Kochanowskiego w Instytucie Historycznym UW w ramach przedmiotu *Nauki pomocnicze historii*. Prowadzenie: Maria Buko (DSH).
- 28 czerwca, DSH – spotkanie ze Zbigniewem Bujakiem dla uczestników międzynarodowego projektu teatralnego ATLAS, współorganizowanego przez Teatr Powszechny i Strefę Wolno-Słową. W ramach projektu od stycznia 2016 odbywały się warsztaty teatralne poruszające kwestie takie jak historia, przeszłość, biografia, pamięć, postrzegane z perspektywy „rdzennych Europejczyków”, uchodźców i migrantów. Organizacja: Magda Szymańska (DSH) i dr Anna Ziarkowska (DSH).
- 30 czerwca, DSH – wykład na temat *oral history* oraz Archiwum Historii Mówionej dla uczestników międzynarodowego projektu teatralnego ATLAS. Prowadzenie: Maria Buko (DSH) i Katarzyna Madoń-Mitzner (DSH).

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Działania publiczne podejmowane przez DSH są na bieżąco dokumentowane fotograficznie. W 1 połowie 2016 roku wykonanych zostało ponad **3500 zdjęć** ze **47 wydarzeń** organizowanych lub współorganizowanych przez DSH. Współpracowaliśmy i gościliśmy historyków, varsavianistów i specjalistów z różnych dziedzin nauki, fotografów, pisarzy, muzyków, dziennikarzy, aktorów, reżyserów, świadków historii i gości specjalnych.

W archiwum fotograficznym posiadamy duży zbiór zdjęć osób ze świata nauki, kultury, i sztuki, których gościliśmy w Domu Spotkań z Historią.

FILMOTEKA

W pierwszej połowie 2016 roku Filmoteka organizowała 14 pokazów filmowych. Część była związana tematycznie z wystawami i innymi wydarzeniami odbywającymi się w DSH, część to rocznicowe projekcje specjalne oraz pokazy w cyklu „Warszawski bzik” i klubu filmowego „Przez kino do historii”.

I. PRZEZ KINO DO HISTORII

Filmoteka koordynuje także działalność edukacyjnego klubu filmowego „Przez kino do historii” oraz organizuje pokazy towarzyszące spotkaniom i wystawom oraz pokazy rocznicowe. Filmoteka prowadzi także regularną rejestrację filmową wybranych spotkań odbywających się w DSH oraz udostępnia nagrane materiały filmowe na swojej stronie oraz w serwisie YouTube. Występuje w roli **ko-producenta historycznych filmów dokumentalnych**. W omawianym okresie współprodukowaliśmy film „Warszawa 1935, cz. II”.

II. E-KARTA Z WARSZAWY

Od lutego 2016 pracownia filmowa realizuje także projekt „**E-kartka z Warszawy**”. „E-kartka z Warszawy” to edukacyjna aplikacja Domu Spotkań z Historią pokazująca w niecodzienny sposób historię stolicy w XX wieku. Każdego dnia użytkownik aplikacji dostaje nową porcję „wiadomości trochę wczorajszych” o tym, co w tym dniu w przeszłości wydarzyło się w Warszawie i czym żyli jej mieszkańcy. Aplikacja wykorzystuje bardzo szerokie i bogate źródła historyczne w postaci relacji świadków, zdjęć, fragmentów gazet, reklam, anonsów, grafiki użytkowej, oraz materiałów filmowych w postaci kronik i innych materiałów archiwalnych. Dzięki temu kalendarium daje możliwie zróżnicowany obraz warszawskiej codzienności na przestrzeni lat. Wiele ze źródeł wykorzystywanych w aplikacji pochodzi z otwartych archiwum państwowych i znajduje się w domenie publicznej, dzięki czemu mogą stanowić materiał edukacyjny do prezentacji czy innego rodzaju samodzielnej pracy.

Krótką i zwięzłą formą historycznych kartek dostosowaną została do komunikacji mobilnej. Projekt zawiera także interaktywną Google Maps, umożliwiającą identyfikację opisywanego miejsca. Kalendarium dostępne w aplikacji ma także swoją wersję internetową na **portalu www.ekartkazwarszawy.pl**.

Projekt jest także formą promocji działalności DSH. Prezentowane w nim są zdjęcia z wystaw i organizowanych wydarzeń, co daje możliwość pokazywania mało znanych zdjęć czy materiałów. Między innymi szeroko popularyzowane były zdjęcia z wystawy *Na Nowo. Warszawiaci 1945–55*.

W ramach promocji wykorzystujemy między innymi komunikację warszawską (autobusy, tramwaje, kolejka podmiejska), do której regularnie przygotowywane są spoty prezentujące poszczególne dni kalendarium.

Partnerami projektu są między innymi: Polska Agencja Prasowa, Narodowe Archiwum Państwowe, EastNews, Repozytorium Cyfrowe (dzięki któremu mamy możliwość umieszczania unikalnych archiwalnych materiałów filmowych w kalendarium) oraz Fundacja „Warszawa1939.pl”, która jest bezpośrednio zaangażowana w tworzenie kartek kalendarium. Okazjonalnie współpracujemy także z Instytutem Pamięi Narodowej, Agencją Forum i wieloma innymi instytucjami.

Szerokie kwerendy ikonograficzne, tekstowe, filmowe towarzyszące projektowi stanowią zasób, który ma w sobie duży potencjał, jeśli chodzi o korzystanie przy innych projektach związanych z warszawianami.

Pracownia zajmowała się także przygotowaniem filmowych materiałów archiwalnych towarzyszących następującym ekspozycjom: *Na nowo. Warszawiaci 1945–55*, *Jak feniks z popiołów*, i na potrzeby obchodów pierwszych wolnych wyborów *Wyłącz system*.

Filmoteka zrealizowała także reportaż dokumentalny przygotowany na Europejski Dzień Pamięci o Sprawiedliwych i prezentowany na uroczystej gali w Muzeum POLIN.

III. Cykle spotkań i z pokazów filmowych

- 1) „**Warszawski bzik**” to nowy cykl warszawianistyczny DSH, w ramach którego zapraszamy pasjonatów Warszawy do prezentowania swoich pasji i zbiorów, a publiczność do poznawania dwudziestowiecznej historii miasta z różnorodnych, fascynujących perspektyw. Fragmenty filmowe przygotowywane przez pracownię filmową zajmują ważne miejsce na każdym ze spotkań.
  - 22 marca 2016 – *Historia warszawskich neonów* – partner Muzeum Neonów w Warszawie, gość Katarzyna Stępniaak, historyk sztuki;
  - 26 kwietnia 2016 – *100 lat Warszawy na 100 fotografiach* – gość Rafał Bielski, redaktor naczelny miesięcznika „Skarpa Warszawska”;
  - 17 maja 2016 – *Warszawa kryminalna* – gość dziennikarka Gabriela Jatkowska;
  - 14 czerwca 2016 – *Ropuchą i ogórkiem, na winogrono i na... cycku* – historia warszawskiej komunikacji – gość Daniel Nalazek, historyk komunikacji miejskiej.

- 2) „Przez kino do historii” – klub filmowy, prowadzony przez **prof. Eugeniusza Cezarego Króla**, historyka, politologa i filmoznawcę z Instytutu Studiów Politycznych PAN. Autor opowiada o wpływie propagandy i cenzury na kinematografię, odnosząc się do rzeczywistych wydarzeń historycznych i zarazem fabuły filmowej. Od września 2012 roku cykl zmienił formułę na klubową, spotkania mają charakter zamkniętych zajęć edukacyjnych (wstęp za okazaniem karty klubowej). Pokazujemy filmy, które odegrały istotną rolę w historii kinematografii i w propagandzie XX wieku, stanowiąc ważne świadectwa historyczne minionej epoki. Dyskutujemy o obrazach powstałych m.in. w Polsce, Związku Radzieckim, III Rzeszy i w faszystowskich Włoszech.
- 3) **Inne pokazy filmowe:**
- 24 kwietnia 2016 – Wiera Gran (2011, Polska, 66') – pokaz filmu i spotkanie z reżyserką Marią Zmarz Koczanowicz i pisarką Agatą Tuszyńską;
  - 21 czerwca 2016 – *W cieniu prezydenta* (2013, 48'), reż. Hanna Etemadi.

EDUKACJA

Zajęcia edukacyjne prowadzone są w ścisłym powiązaniu z bieżącą działalnością DSH, a ich tematyka związana jest z aktualnie prezentowanymi wystawami, realizowanymi projektami, publikacjami DSH oraz rocznicowymi wydarzeniami specjalnymi. Zajęcia prowadzone są przy użyciu nowoczesnych środków audio-wizualnych. Uczestnicy pracują ze źródłami: analizują dokumenty, materiały ikonograficzne i filmowe oraz relacje świadków.

Proponujemy różne formy zajęć: warsztaty, spotkania filmowe, zwiedzanie wystaw, spotkania ze świadkami historii, gry miejskie, spacer z przewodnikiem. Oferta ma charakter interdyscyplinarny i poszerza program nauczania przedmiotów humanistycznych: historii, wiedzy o społeczeństwie, języka polskiego i wiedzy o kulturze. Prowadzimy zajęcia dla wszystkich grup wiekowych: uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich, studentów, grup międzynarodowych, dorosłych, a także osób z niepełnosprawnością intelektualną i wzrokową oraz z autyzmem. Ponadto organizujemy konferencje i seminaria metodyczne dla nauczycieli i animatorów kultury.

Zajęcia prowadzimy w nowoczesnym centrum edukacji — *Laboratorium historii XX wieku*. Laboratorium składa się z trzech pracowni: sali seminaryjno-warsztatowej, pracowni do wszechstronnej edukacji dzieci w wieku wczesnoszkolnym oraz sali komputerowej z dostępem do zbiorów Archiwum Historii Mówionej oraz USC Shoah Foundation Institute for Visual History and Education. Duże zainteresowanie odwiedzających wzbudza pracownia dla dzieci, która została ulokowana w dawnym skarbcu bankowym (budynek, w którym aktualnie znajduje się DSH wzniesiono w latach 30. XX wieku na potrzeby Banku Cukrownictwa z Poznania).

I. CYKLE MULTIMEDIALNYCH WARSZTATÓW EDUKACYJNYCH

1. Oblicza totalitaryzmu

W 2016 roku kontynuowaliśmy cykl warsztatowy *Oblicza totalitaryzmu*, który zapoczątkowany został w związku z pokazywaną w DSH wystawą pod tym samym tytułem. Znaczącym walorem warsztatów jest wykorzystanie bogatego zestawu materiałów źródłowych: relacji świadków, listów, dokumentów oraz źródeł ikonograficznych: fotografii, materiałów propagandowych, a także fragmentów kronik i filmów archiwalnych. Cykl obejmuje następujące tematy warsztatów:

- *Stalinizm i hitleryzm – korzenie totalitaryzmu w ujęciu Hannah Arendt*
- *Człowiek w systemie totalitarnym*
- *Propaganda i karykatura w służbie totalitaryzmu*
- *Ludzie i wojna: początek II wojny światowej w relacjach świadków*
- *Życie codzienne w okupowanej Warszawie*
- *Życie codzienne w getcie warszawskim*

- *Doświadczenia Żydów ukrywających się po aryjskiej stronie*
- *Powstanie w getcie warszawskim*
- *Więźniowie obozów koncentracyjnych – relacje ocalałych z Mauthausen*
- *Kobiety w systemach totalitarnych*
- *Rok 1945 w relacjach świadków.*

2. Pamiętanie Peerelu

Cykl warsztatów stanowiących część projektu historii mówionej: *Pamiętanie Peerelu. Opowieści o wspólnych i indywidualnych sposobach na system: 1956–1989* prowadzonego przez pisarkę i dziennikarkę Ankę Grupińską. Celem projektu jest przybliżenie uczniom historii Peerelu przez indywidualne doświadczenia uczestników wydarzeń. Zajęcia prowadzone są metodami aktywizującymi – uczniowie zapoznają się z relacjami świadków, zdjęciami, filmami i dokumentami. W ramach programu nauczyciele otrzymują bezpłatne notesy edukacyjne. Notesy składają się z fragmentów wywiadów opatrzonych komentarzem. Zawierają także „Pomocnik dla nauczyciela i ucznia”, obejmujący kalendarium wydarzeń, krótkie biografie bohaterów opowieści, słowniczek pojęć oraz gotowe scenariusze lekcji. Tematy warsztatów:

- *„Solidarność” – historia i etos*
- *Marcowe rozstania '68*
- *Grudzień '81*
- *Czerwiec '89 – koniec systemu*
- *Życie codzienne w Peerelu*
- *Kultura w Peerelu*
- *Drukarze – drugi obieg*

3. Filmowy PRL

Uzupełnieniem warsztatów „Pamiętanie Peerelu” jest cykl filmowy adresowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W ramach spotkania odbywa się projekcja kronik filmowych z epoki oraz wprowadzenie w realia historyczne. Po projekcji zapraszamy młodzież do dyskusji. Cykl obejmuje dziesięć filmów w kolejności dekad, o których opowiadają:

- *Popiół i diament* (1958, 97'), reż. Andrzej Wajda
- *Matka Królów* (1982, 127'), reż. Janusz Zaorski
- *Zezowate szczęście* (1960, 107'), reż. Andrzej Munk
- *Zagubione uczucia* (1957, 75'), reż. Jerzy Zarzycki
- *Dreszcze* (1981, 102'), reż. Wojciech Marczewski
- *Człowiek z marmuru* (1976, 153'), reż. Andrzej Wajda
- *Wodzirej* (1977, 104'), reż. Feliks Falk
- *Człowiek z żelaza* (1981, 147'), reż. Andrzej Wajda.

4. Współczesne polskie kino historyczne

Odrębny cykl warsztatów filmowych dotyczy współczesnego kina historycznego. W ramach spotkania odbywa się: prezentacja wprowadzająca w realia historyczne danej dekady, pokaz filmu oraz dyskusja.

- *1920 – bitwa warszawska* (2011, 111'), reż. Jerzy Hoffman
- *Oblawa* (2012, 96'), reż. Marcin Krzyształowicz
- *Rewers* (2009, 99'), reż. Borys Lankosz

- *Mała Moskwa* (2008, 119'), reż. Waldemar Krzystek
- *Róża* (2011, 98'), reż. Wojciech Smarzowski
- *Różyczka* (2010, 115'), reż. Jan Kidawa-Błoński
- *Czarny czwartek* (2011, 105'), reż. Antoni Krauze.

5. Warsztaty towarzyszące aktualnym wystawom prezentowanym w DSH:

Zajęcia towarzyszące wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55* dla szkół podstawowych:

- *Historyjki z ulicy Karowej* – cykl zajęć opartych na książeczce autorstwa Anny Ziarkowskiej z ilustracjami Bohdana Butenki. O historii powojennej Warszawy i życiu jej mieszkańców opowiadają Historyjek i Historyjka.
- *Jak odbudowano Warszawę*
- *Kupuję, sprzedaję – o zakupach w powojennej Warszawie*
- *Hulajnoga pradziadka – o powojennych zabawach, grach i zabawkach*
- *Stalingraty – czyli o komunikacji w powojennej Warszawie*

Zajęcia towarzyszące wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55* dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych:

- *Odbudowa Warszawy. Budowa systemu 1945–55*
- *Warszawa i Warszawiacy 1945–55 w obiektywie fotografów*
- *Warszawa i Warszawiacy w kronikach filmowych 1944–55.*

6. Zajęcia plastyczno-historyczne

Stałym zainteresowaniem cieszy się cykl zajęć przeznaczony dla uczniów szkół podstawowych:

- *W co się bawił pradziadek?* – o dawnych zabawach, grach i zabawkach.
- *Moda w czasach prababci i pradziadka* – w czasie zajęć dzieci poznają życie codzienne, rozrywki oraz modę z okresu dwudziestolecia międzywojennego.
- *Symbole w Warszawie*. Żółty znak z czerwoną literą M, czarna wstążka na fladze... W czasie warsztatów poznajemy, malujemy, wyklejamy i umieszczamy na makiecie miasta różne symbole.
- *Papusza – dziewczyna z lasu*. Podczas warsztatów dzieci dowiadują się, czym były tabory cygańskie, jak się mieszkało w lesie i jaką cenę zapłaciła pierwsza cygańska poetka za zdradzenie tajemnicy swego klanu. Dzieci poznają wiersze Papuszy i robią do nich ilustracje.
- *Od Białoleki po Ursynów*. Dlaczego osioł żyjący w Lasku Bielańskim ma na imię Franciszek? Gdzie na Bemowie startują szybowce? Skąd się wzięły fińskie domki w Śródmieściu? Dlaczego kamienice na Pradze nazywane są studniami? Zajęcia o tym, że Warszawa to nie tylko Zamek Królewski i Pałac Kultury.
- *Bajka czeczeńska, wietnamska, litewska, rosyjska, cygańska... Niepotrzebne skreślić*. Teatrzyk cieni, podczas którego uczestnicy dowiadują się ciekawych rzeczy o dzieciach z innych krajów; one też lubią bajki.
- *To nie było tak – o figlach, jakie płata pamięć*. Dlaczego dwie osoby, które widziały to samo zdarzenie, pamiętają coś zupełnie innego? Jak to możliwe, że nie wystarczy mieć dobry wzrok, by wyraźnie widzieć? Zajęcia o tym, jak oczy i pamięć płatają nam figle.

- ***Babciu, masz dziurawe džinsy!*** – studio fotograficzne, w którym dzieci wcielią się w idoli z dzieciństwa swoich pradziadków, dziadków i rodziców. Podczas zajęć powstaje galeria zdjęć, będąca ilustracją tego, jak zmieniał się wygląd Polaków na przestrzeni XX wieku.
- ***Spotkanie z królem Maciusiem I*** – teatrzyk kukielkowy.
- ***Gdybym był Kajtusiem Czarodziejem...*** – siła dziecięcej wyobraźni.
- ***Czuję, rozumiem, reaguję*** – o umiejętności współodczuwania.
- ***Czy folklor może być trendy?***
- ***Czy jestem warszawiakiem z wyboru?***

7. Historia stosunków polsko-żydowskich w opowieściach świadków ze zbioru USC Shoah Foundation Institute for Visual History and Education.

Cykl warsztatów stanowiący część projektu Archiwum Historii Mówionej Research, Education and Documentation zrealizowanego we współpracy z CONFERENCE ON JEWISH MATERIAL CLAIMS AGAINST GERMANY, INC. W cyklu prezentujemy wybrane zagadnienia z przedwojennej i wojennej historii stosunków polsko-żydowskich, o których opowiadają bezpośredni świadkowie wydarzeń. Tematy warsztatów:

- *Swojskość czy obcość, relacje polsko-żydowskie w okresie międzywojennym*
- *Jan Karski – nieusłyszany świadek*
- *Między donosem a ratunkiem – postawy Polaków wobec Żydów*
- *Powstanie w getcie warszawskim*
- *Sztuka przetrwania – Żydzi ukrywający się po stronie aryjskiej.*

8. Portrety Sprawiedliwych

Co powoduje, że jedni stają się oprawcami, a inni zostają bohaterami? Czy bohaterowie należą do kategorii świętych, czy też są zwykłymi śmiertelnikami? Poprzez odwołanie się do indywidualnych doświadczeń, rozbudzenie wyobraźni i wzbudzenie empatii młodzież uczy się, jak ważna jest umiejętność samodzielnego myślenia i reagowania w porę, kiedy jeszcze nie jest za późno. Studiując losy Sprawiedliwych, młodzi ludzie mają szansę przekonać się, iż każdy z nas w obliczu niesprawiedliwości może podjąć suwerenną decyzję. Cykl warsztatów prezentuje wybrane sylwetki osób, które stawiały opór systemom totalitarnym w XX i XXI wieku. W trakcie warsztatów korzystamy ze strony internetowej poświęconej sylwetkom naszych bohaterów www.wefor.eu. Tematy warsztatów:

- *Tadeusz Mazowiecki*
- *Marek Edelman – walczyć w słusznej sprawie*
- *Magdalena Grodzka-Gużkowska*
- *Antonia Locatelli*
- *Anna Politkowska*
- *Jan Karski*
- *Jan Nowak-Jeziorański – rozmowy o patriotyzmie*
- *Władysław Anders*
- *Ks. Jan Zieja.*

9. Warszawa w XX wieku

Warsztaty poświęcone wybranym zagadnieniom dwudziestowiecznej historii Warszawy. Wykorzystujemy unikatowe materiały ikonograficzne, dźwiękowe oraz filmowe. O historii miasta opowiadają

nagrani przez Archiwum Historii Mówionej mieszkańcy Warszawy pamiętający stolicę z czasów przedwojennych, okresu okupacji i czasów powojennych:

- *Międzywojenna Warszawa – tygiel kultur i religii*
- *Dzielnica, której nie ma – żydowska dzielnica dawniej i dziś*
- *Życie codzienne w okupowanej Warszawie*
- *Odbudowa Warszawy. Plany i rzeczywistość*
- *Powroty do Warszawy 1945-1946 w relacjach świadków.*
- *Warszawa i Warszawiaci 1945–55 w obiektywie fotografów.*

10. Gra „Segment”

Gra popularyzująca wiedzę o najnowszej historii Polski, w tym historii PRL-u i „Solidarności”. Przygotowana została przez gdańską Fundację „Centrum Solidarności” przy udziale DSH (w opracowaniu warszawskiej wersji scenariusza) i zainstalowana przez nas w Parku Kazimierzowskim, stając się elementem oferty edukacyjnej Domu Spotkań z Historią, a także propozycją edukacyjnej rozrywki dla mieszkańców stolicy. Wszyscy warszawiaci mają możliwość zagrania, a grupy zorganizowane mogą korzystać z pomocy naszego edukatora.

11. Wędrowki po niewidocznej Warszawie

W naszej ofercie edukacyjnej oprócz zajęć dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci autystycznych, dzieci i młodzieży z grup marginalizowanych społecznie znajdują się również zajęcia adresowane do osób niepełnosprawnych wzrokowo. Innowacyjność projektu polega na wykorzystaniu w pracy z niewidomymi relacji świadków z AHM (nagrania dźwiękowe), komunikowaniu się z niewidomymi za pomocą zmysłu dotyku (makiety i mapy), zapachu i smaku. W ramach projektu przygotowaliśmy specjalny zestaw pomocy dydaktycznych w postaci makiet, replik przedmiotów codziennego użytku z epoki. Patronat honorowy nad projektem objął Krzysztof Zanussi.

12. Ścieżki mniejszości

Ścieżki mniejszości to projekt edukacyjny DSH realizowany przez młodzież z warszawskich szkół ponadpodstawowych. W pierwszym etapie projektu uczniowie badali historię i kulturę mniejszości Warszawy. Rezultatem ich pracy są tematyczne trasy spacerowe związane z pamiątkami po mniejszościach zamieszkujących niegdyś stolicę. Uczniowie przygotowali trzy trasy: ścieżkę niemiecką, rosyjską i żydowską. W naszej ofercie znajdują się również spacerory śladami Ormian i Tatarów. Organizujemy spacerory po terenie byłego getta, po żydowskiej Pradze, po cmentarzu żydowskim, szlakiem Pamięci Ofiar i Męczeństwa oraz śladami Janusza Korczaka.

II. ZAJĘCIA DLA STUDENTÓW

W roku akademickim 2015/2016 prowadziliśmy dwa cykle seminariów dla studentów:

1. *Spór o sens polskich i europejskich dziejów w kontekście integracji europejskiej.*

Konwersatorium organizowane w ramach Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego prezentuje współczesne spory związane z pamięcią historyczną, zarówno w kontekście polskim, jak i ogólnoeuropejskim, ukazuje znaczenie debat publicznych, pozwala zrozumieć rolę tematyki historycznej w stosunkach międzynarodowych i dialogu społeczeństw. Zajęcia prowadzone były przez dr. Kazimierza Wóycickiego.

2. *Spoleczna historia rozrywek masowych*

Przedmiotem refleksji były m.in. strategie rozszczelniania, a w efekcie kontestowania stereotypów kulturowych, etnicznych, poprzez wykorzystanie wyobraźni kampaowej, ironii i groteski w cyrku, podejmowane przez wielu twórców (m.in. Nowego Cyrku, ale też w dziełach międzywojennych). Ramę rozważań stanowiły dzieła literackie i filmowe twórców wschodnio- i środkowoeuropejskich (Polska, Rosja, Czechy, Bułgaria) ostatniego stulecia, czytane z uwzględnieniem kulturowych i społecznych kontekstów, w jakich powstawały. Rewersem narracji na temat cyrku jako motywu sztuki był bowiem,

wraz z historycznymi *freak shows* i gabinetami osobliwości, historia cyrku jako instytucji, będącej częścią określonej rzeczywistości politycznej i ekonomicznej.

Terminy spotkań: 26.02, 11.03, 1.04, 8.04, 29.04., 13.05, 3.06.

III. SPOTKANIA SPECJALNE

1. Akcja „Zima w mieście”

W dniach 9–12 lutego prowadziliśmy warsztaty historyczno-plastyczne dla dzieci uczestniczących w akcji „Zima w mieście”. Przeprowadziliśmy 25 warsztatów, w których wzięło udział ponad 600 uczniów. W tym roku zaproponowaliśmy następujące tematy warsztatów: *W co się bawił pradziadek*, *Symbole w Warszawie*, *Bajka wietnamska, litewska, czeczeńska – niepotrzebne skreślić*, *Gdybym był Kajtusiem Czarodziejem*.

2. Promocja książki edukacyjnej dla dzieci *Historyjki z ulicy Karowej*

9 kwietnia w Domu Spotkań z Historią odbyło się spotkanie z Bohdanem Butenką i Anną Ziarkowską promujące ich książkę dla dzieci *Historyjki z ulicy Karowej*. Spotkanie poprowadziła Katarzyna Stoparczyk z Trójki Polskiego Radia.

Bohaterami książeczki są dwa sympatyczne zwierzątka: Historyjek – który lubi odkrywać ciekawe historie oraz Historyjka – pasjonatka historii z Domu Spotkań z Historią. Historyjka opowiada gościowi, który po raz pierwszy odwiedza Dom Spotkań z Historią, ciekawostki dotyczące ulicy Karowej przy której mieści się jego siedziba, a także historię budynku. Zadaje przewodniczące wiele pytań, m.in. czym jest historia mówiona i czy w Archiwum Historii Mówionej są przechowywane historie o królach, rycerzach i księżniczkach, zwiedza wystawę opowiadającą historię powojennej Warszawy i jej mieszkańców. Ma do wykonania szereg zadań, w których pomagają mu czytelnicy książeczki. Publikacja adresowana dla dzieci w wieku 7–12 lat jest bogato ilustrowana fotografiami z wystawy pochodzącymi z Polskiej Agencji Prasowej, zawiera naklejki oraz szablon do samodzielnego składania.

3. Warsztaty plastyczne dla dzieci podczas NOCY MUZEÓW 14 maja godz. 19.00-21.30 *Historyjki z ulicy Karowej*

W trakcie nocy muzealnej dzieci poznawały wybrane aspekty życia w powojennej stolicy. Dowiedziały się w co i czym bawili się ich dziadkowie, samodzielnie wykonywały zośkę i uczyły się w nią grać. Wspólnie z dziećmi zastanawialiśmy się dlaczego dwie osoby, które widziały to samo zdarzenie, pamiętają coś zupełnie innego. Dzieci dowiedziały się ponadto jak odbudowano Warszawę i jak wyglądała komunikacja w podnoszącym się z gruzów mieście.

4. Ogród Sprawiedliwych w Warszawie

5 czerwca 2014 na warszawskiej Woli został otwarty pierwszy w Polsce Ogród Sprawiedliwych, w którym honorowani są ludzie, którzy ryzykowali własnym życiem, aby ocalić innych oraz ci, którzy występowali w obronie ludzkiej godności w okresie totalitaryzmu nazistowskiego i komunistycznego, w czasie ludobójstw i masowych mordów oraz wszystkich zbrodni przeciwko ludzkości popełnionych w XX i XXI wieku.

Działania popularyzujące ideę honorowania Sprawiedliwych rozpoczęły się już w roku 2012, a 6 marca 2013 obchodziliśmy po raz pierwszy Europejski Dzień Pamięci o Sprawiedliwych ustanowiony decyzją Parlamentu Europejskiego 10 maja 2012 roku.

6 marca 2013 roku w DSH powołano Komitet Honorowy Obchodów Europejskiego Dnia Pamięci o Sprawiedliwych, na czele którego stanął premier Tadeusz Mazowiecki. Podczas drugiego posiedzenia Komitetu (17 lutego 2014 roku) pod przewodnictwem nowego przewodniczącego Zbigniewy Gluzy, Prezesa Ośrodka KARTA, przyjęto propozycję zgłoszoną przez burmistrza dzielnicy Wola o lokalizacji Ogrodu Sprawiedliwych na terenie dzielnicy Wola. Podjęto również decyzję, że warszawski ogród swoim charakterem będzie nawiązywał do istniejącego w Mediolanie Światowego Ogrodu Sprawiedliwych. W wyniku głosowania wybrano sześciu Sprawiedliwych, których uhonorowano. Byli to: Marek Edelman, Magda Grodzka-Guzkowska, Jan Karski, Antonia Locatelli, Tadeusz Mazowiecki, Anna Politkowska. Komitet Honorowy Obchodów Europejskiego Dnia Pamięci o Sprawiedliwych

zmienił także nazwę na Komitet Ogrodu Sprawiedliwych w Warszawie. W kolejnym roku spośród nadesłanych do Sekretariatu kandydatur na posiedzeniu Komitetu (19 stycznia 2015) wybrani zostali trzej nowi Sprawiedliwi: Petro Hryhorenko, Hasan Mazhar, Nelson Mandela.

26 stycznia 2016 na posiedzeniu Komitetu Ogrodu Sprawiedliwych – spośród osób przedstawionych komitetowi do upamiętnienia – wybrano **Władysława Bartoszewskiego, Witolda Pileckiego i ks. Jana Ziębę**. 6 marca 2016 podczas uroczystych obchodów Europejskiego Dnia Pamięci o Sprawiedliwych w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN ogłoszono nazwiska Sprawiedliwych. Fragmenty świadectw Sprawiedliwych przeczytali aktorzy: Julia Kijowska, Maja Komorowska i Olgierd Łukaszewicz. Uroczystość uświetnił koncert w wykonaniu Łukasza Krupińskiego oraz duetu Jakateriny i Stanisława Drzewieckich. Gałę poprowadził Jerzy Kisielewski.

21 czerwca 2016 w warszawskim Ogrodzie Sprawiedliwych zostały posadzone drzewka i odsłonięte pamiątkowe kamienie poświęcone Sprawiedliwym. Kamienie odsłaniali bliscy i przyjaciele Sprawiedliwych: Władysław Teofil Bartoszewski, Andrzej Pilecki, Aleksander Seniuk, Jan Tomczyk. W uroczystości udział wzięła Ruth Cohen-Darz z Ambasady Izraela w Polsce. Uroczystość poprowadził Jerzy Kisielewski.

5. Zajęcia dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami

W pierwszym półroczu 2016 roku zorganizowaliśmy 9 warsztatów dla klas integracyjnych oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Ponadto 12 kwietnia zorganizowaliśmy zajęcia dla dzieci słabosłyszących ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla dzieci słabosłyszących z Warszawy.

6. Konkursy

SOCJOSZKOŁA

W tym roku po raz szósty Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego zorganizował konkurs dla licealistów – SocjoSzkole. Tegoroczna, VI już edycja, odbywała się pod tytułem „Swoi wśród obcych, obcy wśród swoich”. Nagrodą w konkursie był udział w letnich warsztatach naukowych w Warszawie. Podczas wieńczącego konkurs spotkania w dniu 19 czerwca w Domu Spotkań z Historią finaliści obejrzeli film pt. Królowa ciszy. Po projekcji odbyła się dyskusja o filmie z udziałem Lidii Ostalowskiej. Spotkanie poprowadziła dr Sylwia Siedlecka ISZIP UW. Tegoroczna edycja SocjoSzkoly została objęta Honorowym Patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Prezydent m.st. Warszawy.

HISTORIA I ŻYCIE

Już po raz jedenasty jesteśmy partnerem ogólnopolskiego konkursu historycznego „Historia i Życie”.

Konkurs organizuje Wydawnictwo „Historia i Życie” z udziałem: miesięcznika „Uważam Rze Historia” i dziennika „Rzeczpospolita”. Patronat naukowy nad konkursem sprawuje Instytut Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku. Tematem konkursu jest pasja przedsiębiorczości w historii rodzinnej, lokalnej, regionalnej. Termin nadsyłania prac – 20 maja 2016 roku. W roku w ramach ogólnego tytułu konkursu proponujemy cztery tematy szczegółowe:

1. *Przedsiębiorczość jako „sposób na życie” w historii mojej rodziny.*
2. *Warsztaty, zakłady i firmy lokalne w dziejach mojej okolicy.*
3. *Pamięć o ludziach z pasją – inicjatorach lokalnej przedsiębiorczości.*
4. *Historia lokalnego przedsiębiorstwa, warsztatu, firmy.*

IV. PROJEKTY EDUKACYJNE

1. Konkurs na nagrodę Młodzieżowych Klubów Historycznych im. Kazimierza Moczarskiego 2016

W pierwszej połowie 2016 wspólnie z Fundacją im. Kazimierza i Zofii Moczarskich rozpoczęliśmy przygotowania do realizacji I edycji ogólnopolskiego konkursu dla młodzieży ponadgimnazjalnej na najlepszą książkę historyczną 2015 roku z zakresu historii Polski po 1918 r. Zwycięską publikację

wyberze młodzież w ramach specjalnie powołanych **Młodzieżowych Klubów Historycznych im. Kazimierza Moczarskiego**.

Młodzieżowe Kluby Historyczne mają być szkolnymi grupami dyskusyjnymi, w których uczniowie, pod opieką nauczyciela historii, będą poznawać i omawiać najnowsze tytuły literatury historycznej oraz co roku wybierać ich zdaniem najciekawszą publikację.

Powołanie Klubów jest częścią kampanii edukacyjno-społecznej popularyzującej literaturę historyczną z zakresu najnowszej historii Polski. Ich celem jest upowszechnianie idei wykorzystania książek historycznych jako narzędzia pracy z młodzieżą ułatwiającego zainteresowanie młodych ludzi najnowszymi dziejami Polski, wyrabianie w nich nawyków czytelniczych, kształtowanie umiejętności dyskusji na tematy historyczne oraz uczenie krytycznej analizy publikacji historycznych.

Młodzieżowe Kluby Historyczne rozpoczną działalność w roku szkolnym 2016/2017. Projekt pilotażowy obejmie osiem klubów w mniejszych i większych miastach Polski. Zakładana liczebność członków każdego klubu to 6–10 uczniów. Nauczyciel deklarujący chęć prowadzenia MKH będzie miał za zadanie odbywać regularne spotkania z uczniami i moderować dyskusję na temat wybranych wcześniej książek. Fundacja im. Zofii i Kazimierza Moczarskich zapewni każdemu klubowi komplet książek nominowanych w danym roku do Nagrody Historycznej im. Kazimierza Moczarskiego.

W październiku 2016 r. odbędzie się w Domu Spotkań z Historią w Warszawie spotkanie przedstawicieli wszystkich klubów. Będzie ono miało charakter edukacyjno-warsztatowy. Oprócz członków i opiekunów klubów wezmą w nim udział znani historycy i dziennikarze zajmujący się historią najnowszą oraz edukatorzy. Fundacja sfinansuje koszty dojazdu oraz pobytu członków klubów w Warszawie. Na spotkaniu omówimy działalność klubów oraz wyłonimy najlepszą zdaniem młodzieży książkę historyczną 2015 roku. Ogłoszenie werdyktu jury Młodzieżowych Klubów Historycznych nastąpi pod koniec 2016 roku podczas uroczystości wręczenia nagród VIII edycji Nagrody Historycznej im. Kazimierza Moczarskiego.

Nagroda Historyczna im. Kazimierza Moczarskiego promuje wartościowe publikacje historyczne z zakresu najnowszej historii Polski. W ciągu siedmiu lat istnienia stała się jednym z najbardziej prestiżowych wyróżnień na polskim rynku księgarskim i dzięki temu stanowi ważny element edukacji historycznej. O jej randze stanowią: jury konkursu z prof. dr hab. Henrykiem Samsonowiczem jako przewodniczącym, laureaci ubiegłych lat (Alexandra Richie, Karol Modzelewski, Marcin Zaremba, Timothy Snyder, Andrzej Friszke, Bogdan Gadomski, Gunnar S. Paulsson) oraz sama postać i historia patrona nagrody, Kazimierza Moczarskiego – dziennikarza, prześladowanego przez komunistyczne władze żołnierza AK i autora "Rozmów z katem".

Projekt „Nagrody Historyczne im. Kazimierza Moczarskiego” Fundacji imienia Kazimierza i Zofii Moczarskich został dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Promocja literatury i czytelnictwa – priorytet 2 – Promocja czytelnictwa (2016).

2. Autentyzm. Rodzina. Archiwum. Historia

W okresie 5.04–24.06.2016 została zrealizowana pierwsza część projektu „Autentyzm. Rodzina. Archiwum. Historia”, organizowanego przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych ‘ę’ we współpracy z Domem Spotkań z Historią i Fundacją SYNAPSIS. Projekt miał na celu ułatwienie dorosłym osobom z autyzmem dostępu do kultury oraz propagowanie działań, w których osoby z autyzmem uczestniczą w kulturze na równi i we współpracy z osobami bez ASD (tzw. neurotypowymi), a także wyposażenie pracowników reprezentujących Dom Spotkań z Historią w wiedzę ułatwiającą im konstruowanie oferty edukacyjnej dla osób autystycznych. W ramach projektu zrealizowano cykl czterech godzinnych warsztatów w podziale na dwie grupy (30 maja, 10 czerwca, 13 czerwca, 24 czerwca). Uczestnikom została zaprezentowana specyfika Domu Spotkań z Historią, a przede wszystkim Archiwum Historii Mówionej. Punktem wyjścia do działań twórczych stał się zbiór zdjęć rodzinnych wyselekcjonowanych z zasobu AHM, które następnie były przetwarzane przez uczestników w formie kolażu. Części praktycznej towarzyszyła krótka prezentacja idei, historii i technik kolażu. W warsztatach wzięły udział 22 osoby. Towarzyszyli im: artysta Kobas Laksa, reprezentanci Towarzystwa Inicjatyw Twórczych ‘ę’, Domu Spotkań z Historią i Fundacji SYNAPSIS. Drugą część projektu – wernisaż wystawy prezentującej prace uczestników – zaplanowano na wrzesień 2016 r.

3. Sprawiedliwi Primo Levi, Władysław Bartoszewski, Witold Pilecki

Jest to trzecia edycja polsko-włoskiego projektu historycznego skierowanego do uczniów i nauczycieli (w 2014 zorganizowaliśmy projekt z okazji 70 rocznicy bitwy pod Monte Cassino, w 2015 w związku z 70 rocznicą zakończenia II wojny). W tym roku tematem projektu były sylwetki Sprawiedliwych: Primo Levi, Władysław Bartoszewski i Witold Pilecki. W ramach projektu odbyły się seminaria, debaty i spotkania młodzieży w Bolonii (1-6 kwietnia) oraz w Warszawie (19-23 kwietnia). Wybór sylwetki Primo Leviego nie był przypadkowy, w tym roku upływa 500 lat od założenia pierwszego getta w Wenecji. Poprzez odwołanie się do tej daty chcieliśmy pokazać młodzieży wielowiekową historię dyskryminacji. W projekcie wzięła udział młodzież dwóch warszawskich liceów im. J. Poniatowskiego i K. Hoffmanowej, naszym włoskim partnerem jest Liceo Scientifico Enrico Fermi.

W ramach realizacji projektu 21 kwietnia w Warszawie odbyło się seminarium dla nauczycieli w trakcie którego promowaliśmy wydany w partnerstwie z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno Społecznych i Szkoleń pakiet edukacyjny dla nauczycieli prezentujący sylwetki Władysława Bartoszewskiego, Witolda Pileckiego i księdza Jana Ziei. W ramach seminarium odbyło się spotkanie z synem Witolda Pileckiego Andrzejem.

4. Konkurs *Raz, dwa, trzy, warszawiakiem jesteś Ty!*

18 czerwca rozpoczęła się kolejna, szósta edycja znanej i lubianej gry międzymuzealnej *Raz, dwa, trzy, warszawiakiem jesteś Ty!* Konkurs przygotowuje Muzeum Powstania Warszawskiego we współpracy z Domem Spotkań z Historią, Filharmonią Narodową, Fundacją Kronenberga przy Citi Handlowy, Miejskim Ogrodem Zoologicznym, Muzeum Chopina, Muzeum Historii Polski, Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego, Muzeum Kolejnictwa, Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa, Muzeum Narodowym, Muzeum Niepodległości, Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Woli, Ośrodkiem Dokumentacji i Badań Korczakianum, Zachętą oraz Zamkiem Królewskim w Warszawie. Wspólna akcja ma zachęcić rodziny do aktywnego spędzania wakacji i poznawania historii. W ramach VI edycji konkursu dzieci, młodzież i całe rodziny odwiedzają warszawskie muzea i instytucje kultury i rozwiązują związane z ekspozycjami zadania. W tym roku zabawa została poświęcona „Smakom Warszawy” a w DSH dzieci będą rozwiązywały zadania z wystawy *fotografii Zbyszka Siemaszki*. Gra potrwa do 4 września 2016. Projekt został objęty honorowym patronatem Prezydenta m. st. Warszawy.

V. KLUB PRZYJACIÓŁ KARTY

Klub ten działa nieprzerwanie od chwili powstania DSH. Zajęcia odbywają się w każdy piątek. W ramach spotkań organizowane są seanse mało znanych filmów dokumentalnych, pokazy slajdów, dyskusje i wykłady dotyczące XX wieku. Większość materiałów wykorzystywanych podczas spotkań pochodzi z zasobów Medioteki DSH oraz Archiwum Ośrodka KARTA. Celem zajęć jest nie tylko przygotowanie do matury z historii, ale przede wszystkim popularyzacja wiedzy historycznej oraz inspirowanie młodych ludzi do otwartej rozmowy o trudnych, kontrowersyjnych, a niekiedy bolesnych zagadnieniach z historii najnowszej. Inicjatorem spotkań jest Koło Historyczne z XI LO im. Mikołaja Reja w Warszawie, które od wielu lat współpracuje z Ośrodkiem KARTA.

VI. SENIORZY I UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU

Naszą ofertę edukacyjną adresujemy również do seniorów, słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a także pensjonariuszy dziennych domów opieki społecznej, dla których organizujemy pokazy filmów, prelekcje, zwiedzanie wystaw.

- 9 marca 2016 zorganizowaliśmy oprowadzanie po wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1944-55* dla Fundacji *Emeryt*.
- 1 czerwca 2016 zorganizowaliśmy oprowadzanie po wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1944-55* dla Związku Przodowników Warszawskich.

VII. KONFERENCJE METODYCZNE

1. Warsztaty dla nauczycieli i uczniów *Polska w XX wieku*

Projekt *Polska w XX wieku* to cykl warsztatów dla nauczycieli i uczniów I klas szkół ponadgimnazjalnych z całej Polski. Program zajęć koncentruje się na ważnych zagadnieniach XX-wiecznej historii Polski, będących przedmiotem debaty w środowiskach historycznych oraz wśród szerszej opinii publicznej. Organizatorzy projektu: Fundacja Centrum im. Prof. Bronisława Geremka, WCIES, DSH. Terminy zjazdów: 12-13 marca, 9-10 kwietnia, 14-15 maja, 18-19 czerwca.

2. *Odwilż 1956* – Międzynarodowa konferencja dla nauczycieli i historyków pod honorowym patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich

W dniach 20–21 maja 2016 r. w Warszawie z okazji okrągłej rocznicy wydarzeń październikowych 1956 roku Dom Spotkań z Historią zorganizował wraz z Warszawskim Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń międzynarodową konferencję „*Odwilż 1956*”, skierowaną do historyków oraz nauczycieli historii. Honorowy patronat nad konferencją objął Rzecznik Praw Obywatelskich.

Pierwszego dnia konferencja odbywała się w siedzibie WCIES, drugiego dnia w DSH.

Pierwszy dzień konferencji otworzyli: dyrektor WCIES Arkadiusz Walczak i dyrektor DSH Piotr Jakubowski. Wykład inauguracyjny wygłosił przedstawiciel rosyjskiego Memoriału, Borys Belenkin. Następnie odbył się panel dyskusyjny historyków pt. *Rok 1956 r. w bloku wschodnim*. W dyskusji moderowanej przez dyrektora Sekretariatu Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność Rafała Rogulskiego wzięli udział: prof. Jordan Baev (Bułgaria), prof. Jerzy Kochanowski (Polska), dr János Tischler (Węgry) i prof. Klaus Ziemer (Niemcy).

Drugi panel dyskusyjny pt. *Wydarzenia 1956 roku w programach i podręcznikach szkolnych Francji, Niemiec, Polski, Rosji, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Włoch* poprowadziła Alicja Gluza z Fundacji Ośrodka KARTA. Uczestnikami dyskusji byli nauczyciele historii: Simon Bradley (USA), Elena Gabrielova (Rosja), Małgorzata Glinka (Niemcy), Gauthier Graslin (Francja), Leszek Kazana (Włochy), Grzegorz Kozłowski (Polska) i dr Miklós Mitrovits (Węgry). Drugi dzień konferencji otworzył Rzecznik Praw Obywatelskich dr Adam Bodnar wykładem pt. *Prawa człowieka w reżimach totalitarnych*. Następnie Leszek Kazana poprowadził dyskusję prof. Eleny Aga Rossi z prof. Stanisławem Parzymiesem nt. *Reakcje zachodnioeuropejskich partii komunistycznych na wydarzenia 1956 roku*.

W drugiej połowie drugiego dnia konferencji miały miejsce dwa spotkania otwarte dla szerokiej publiczności. Pierwsze spotkanie, z Martą Herling-Grudzińską, dotyczyło włoskiej recepcji książki jej ojca, Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, pt. *Inny świat*. Spotkanie prowadził Piotr Kępiński z Kolegium Europy Wschodniej. Gościem drugiego spotkania był Włodzimierz Krygier, reżyser filmu dokumentalnego *Wszyscy jesteśmy wymyśleni*, opowiadającego o skomplikowanych losach pierwszej polsko-zachodniemieckiej koprodukcji, nakręconej na fali odwilży popaździernikowej ekranizacji prozy Marka Hłaski pt. *Ósmy dzień tygodnia* (reż. Aleksander Ford, 1958). Spotkanie poprowadził dyrektor WCIES Arkadiusz Walczak. Na koniec wyświetlono obydwie filmy: *Ósmy dzień tygodnia* (reż. Aleksander Ford, 1958) oraz *Wszyscy jesteśmy wymyśleni* (reż. Włodzimierz Krygier, 2011).

PROGRAM DLA GRUP MIĘDZYNARODOWYCH

- 26 lutego zorganizowaliśmy zajęcia *w co się bawił pradziadek* dla Szkoły Międzynarodowej z Warszawy
- 16 kwietnia poprowadziliśmy spacer ścieżką niemiecką w j. niemieckim dla 46 LO z Warszawy (grupa mieszana polsko-niemiecka)
- 20 kwietnia poprowadziliśmy warsztat *życie codzienne w okupowanej Warszawie* dla grupy Polsko –Niemieckiej z 46 LO z Warszawy
- 17 maja poprowadziliśmy 2 spacerzy śladami Janusza Korczaka dla grupy studentów z Niemiec i z Izraela dla Fundacji Żywy Most. Fundacja współpracuje naukowo z Katedrą UNESCO im. Janusza Korczaka w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Podstawowym zadaniem powołanego w styczniu 2009 roku odrębnego programu DSH pod nazwą **Warszawska Inicjatywa Kresowa (WIK)** jest upowszechnianie wiedzy o historii i wielokulturowym dziedzictwie Ziemi Wschodnich I i II Rzeczypospolitej. Od samego początku koordynatorem programu jest Tomasz Kuba Kozłowski – znawca i popularyzator dziedzictwa Kresów, twórca jednej z największych i najbardziej reprezentatywnych kolekcji poświęconych wschodnim terenom I i II Rzeczypospolitej.

Najważniejszym zadaniem koordynatora WIK w pierwszym półroczu 2016 roku było przygotowanie, organizacja i prowadzenie spotkań w Domu Spotkań z Historią, a także poza siedzibą DSH, przede wszystkim w Warszawie, ale też w innych miejscowościach w kraju. Wiąże się to systematycznym wzrostem zainteresowania tematyką kresową, jak i szczególną popularnością wypracowanej w ramach programu WIK formy autorskiej prezentacji multimedialnej, bogato ilustrowanej oryginalną, często unikatową ikonografią. Łącznie, w pierwszym półroczu 2016 roku, koordynator WIK przygotował i zorganizował **60 spotkań, prezentacji i wystąpień**, w tym:

- **23 wydarzenia** w siedzibie DSH (z uwagi na remont DSH 5 spotkań odbyło się w Muzeum Niepodległości)
- **14 wydarzeń** w innych miejscach w **Warszawie**
- **23 wydarzenia** w innych miejscowościach **na terenie kraju**.

Działania podejmowane w pierwszym półroczu 2016 roku w ramach programu WIK wiązały się przede wszystkim z:

- misją popularyzatorską i edukacyjną Domu Spotkań z Historią;
- organizacją licznych, przede wszystkim lokalnych wydarzeń związanych z 70 rocznicą wypędzenia Polaków z Kresów;
- systematyczną promocją II wydania albumu *Świat Kresów* opublikowanego przez Dom Spotkań z Historią w 2015 roku;
- stałą współpracą ze stołecznymi oraz pozawarszawskimi instytucjami kultury;
- systematyczną współpracą z działającymi zarówno w stolicy, jak i poza nią środowiskami kresowymi, organizacjami kombatanckimi, organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami;
- współpracą z jednostkami harcerskimi w zakresie organizacji spotkań dotyczących związków historii harcerstwa z najnowszą historią Polski;
- kontaktami z przedstawicielami mediów zainteresowanych problematyką dziedzictwa historyczno-kulturowego Kresów;
- prośbami ze strony różnych organizacji i osób prywatnych o pomoc merytoryczną i kwerendy związane z udostępnianiem materiałów ikonograficznych.

I. Cykl „Opowieści z Kresów” w Domu Spotkań z Historią

„Opowieści z Kresów” – najważniejszy projekt programu WIK – to trwający nieprzerwanie od czerwca 2007 roku cykl spotkań autorskich prowadzonych przez Tomasza Kubę Kozłowskiego, odbywających się w każdą trzecią środę miesiąca. Bazą źródłową kolejnych prezentacji multimedialnych jest gromadzona przez autora i licząca kilkadziesiąt obiektów kolekcja materiałów i pamiątek kresowych. Uzupełniająco wykorzystywana jest ikonografia dostępna w domenie publicznej. Cieszące się bardzo dobrą frekwencją premierowe prezentacje odbywały się dwukrotnie w ciągu tego samego dnia – o godz. 12.00 i o godz. 18.00. W styczniu i lutym – z uwagi na remont siedziby DSH – spotkania odbywały się w Muzeum Niepodległości. W pierwszym półroczu 2016 roku odbyło się w ramach cyklu 12 spotkań:

- 20 stycznia: *Wyrafinowana słodycz Chodorowa* (2 spotkania)

Opowieść o niewielkim miasteczku w powiecie bóbreckim w województwie lwowskim, położonym na linii kolei lwowsko-czerniowieckiej, które na początku XX wieku stało się jednym z najważniejszych ośrodków polskiego cukrownictwa; podchorążowskich Ottyniowicach, w których urodził się Artur Grottger; pałacach baronów de Vaux i europejskich władcach odwiedzających Chodorów w czasie I wojny światowej; miejscu stacjonowania Naczelnej Komendy Ukraińskiej Halickiej Armii; chodorowskiej synagodze słynącej z niezwykłych polichromii Isreala ben Mordechaja Lisnickiego.

- 16 lutego: ***Sukiennice nad Muchawcem. Opowieść o Prużanie*** (2 spotkania)

Spotkanie poświęcone XIX- i XX-wiecznej Prużanie, w 20. leciu międzywojennym mieście powiatowym województwa poleskiego zamieszkałym w przeważającej mierze przez Żydów, w którym seminarium nauczycielskie kończył Piotr Jaroszewicz a kapłańską posługę rozpoczynał kardynał Kazimierz Świątek. Opowieść o polskich i żydowskich mieszkańcach miasta, prużańskich sukiennicach, pałacyku Szwykowskich, kawalerzystach z 25 pułku ułanów i kanonierach z 20 pułku artylerii lekkiej.

- 16 marca: ***ZNAJ! Rzec o Akademickim Klubie Włóczągów Wileńskich*** (2 spotkania)

Prezentacja poświęcona działającemu w latach 1923 – 1939 Akademickiemu Klubowi Włóczągów Wileńskich, jednemu z najciekawszych środowisk międzywojennego Wilna, którego aspiracje poznawcze i intelektualne wyrażało pismo „Włóczęga”. Kuratorem AKWW z ramienia Senatu Uniwersytetu Stefana Batorego był m. in. Stanisław Swianiewicz – późniejszy świadek zbrodni katyńskiej, uczonek i sowietolog a w jego szeregach działali m. in. Wacław Korabiewicz – podróżnik; Stefan Jędrychowski – działacz ZPP, PPR i PZPR, wicepremier; Lech Beynar (Paweł Jasienica) – historyk czy poeta Czesław Miłosz. Najslawniejszą wyprawą klubu był spływ kajakami Orawą, Wągiem Dunajem i Morzem Czarnym do Konstantynopola. Podczas spotkania członkowie TPWiZW rozprowadzali oryginalne palmy wileńskie oraz numery „Gońca Kresowego” wydawanego przez Towarzystwo Przyjaciół Grodna i Wilna w Białymstoku.

- 20 kwietnia: ***Z Albionu na Kresy. Brytyjczycy na Ziemiach Wschodnich Rzeczypospolitej*** (2 spotkania)

Spotkania poświęcone brytyjskiej penetracji dawnych ziem wschodnich Rzeczypospolitej. Opowieść o brytyjskich podróżnikach, turystach i letnikach, którzy docierali na ziemie wschodnie dawnej Rzeczypospolitej i pozostawili po sobie ich barwne opisy a także o tych Brytyjczykach, którzy w XIX i XX wieku osiedlili się na tych ziemiach i stali mieszkańcami Kresów, w tym m. in. najbardziej niezwykłego i tajemniczego Brytyjczyka na Kresach – generała Adriana Cartona de Wiarta.

- 18 maja: ***Pięć oblicz Stanisławowa*** (2 spotkania)

Prezentacja poświęcona miastu Stanisławów (od 1962 roku Iwano-Frankiów), w XIX i na początku XX wieku trzeciemu (po Lwowie i Krakowie) najważniejszemu miastu Galicji, stolicy województwa w II Rzeczypospolitej. Opowieść o wielokulturowym charakterze miasta tworzonego w XIX i XX wieku przez społeczność polską, żydowską, ukraińską, ormiańską i niemiecką.

- 15 czerwca: ***Jasne słońce nad Podolem. Opowieść o Jazłowcu*** (2 spotkania)

Spotkania zorganizowane w 70 rocznicę wywiezienia z Jazłowca otoczonego kultem, posągu Matki Bożej Jazłowieckiej poświęcone były jednemu z najstarszych, najpiękniejszych i najbogatszych polskich miast na Podolu. Opowieść o burzliwych dziejach Jazłowca, ormiańskich kupcach, dzielnych Siostrach Niepokalankach i walecznych ułanach.

II. Cykl „Kino kresowe” w Domu Spotkań z Historią

Od lipca 2008 roku w ramach cyklu „Kino kresowe” organizowane są w DSH projekcje filmów archiwalnych, fabularnych i dokumentalnych poświęconych dziedzictwu Kresów. Pokazom towarzyszą komentarze dotyczące prezentowanych zdarzeń i miejsc, bohaterów i ich losów, sylwetek reżyserów, a także spotkania i dyskusje z twórcami filmów. W pierwszym półroczu 2016 roku, z związku z obchodonym 1 marca Narodowym Dniem Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” oraz przygotowaniem do ponownego pochówku szczątków legendarnego dowódcy AK mjr Zygmunta Szendzielarza odbyła się jedna projekcja:

- 23 marca: ***Lupaszko***, (2000, 95 min.), reż. Mariusz Pietrowski

Dwuczęściowy dokument poświęcony urodzonemu 12 marca 1910 roku w Stryju majorowi Zygmuntowi Szendzielarzowi, uczestnikowi kampanii wrześniowej, organizatorowi partyzantki na Wileńszczyźnie i dowódcy 5 Wileńskiej Brygady AK. Jeden z najdzielniejszych „żołnierzy wyklętych” stracony w 1951 roku, przez długie lata przedstawiany był jako „krwawy herszt wileńskich bandytów”. W filmie nakręconym w 2000 roku postać majora Szendzielarza i 5 Brygadę AK wspominają ostatni żyjący wówczas podkomendni „Łupaszk”, przyjaciele i historycy.

III. Inne spotkania poświęcone dziedzictwu Kresów

Równoległe z prezentacjami z cyklu „Opowieści z Kresów” w ramach programu WIK organizowane były inne spotkania dotyczące szeroko rozumianego dziedzictwa historycznego i kulturowego Kresów. Brali w nich udział naukowcy, autorzy książek, eksperci i zaproszeni goście. Organizacja spotkań była możliwa dzięki stałej współpracy z innymi instytucjami i fundacjami. W pierwszym półroczu 2016 roku odbyło się w DSH 5 takich spotkań, 1 zorganizowano w Muzeum Niepodległości:

- 25 lutego: ***Przez bezkresy historii***

Spotkanie z Janem Spytkiem Tarnowskim, autorem książki "Przez bezkresy historii. Od Wołynia, Podola do Lwowa" wydanej przez Fundację Sąsiedzi prowadził Koordynator WIK. Promocja odbyła się w Muzeum Niepodległości, które było współorganizatorem spotkania.

- 12 kwietnia: ***Academia militans. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie***

Spotkanie poświęcone dziejom Uniwersytetu we Lwowie w XIX i XX wieku, który był jednym z najważniejszych ośrodków polskiej nauki (m. in. lwowska szkoła matematyczna, szkoła filozoficzna Kazimierza Twardowskiego, osiągnięcia naukowe i kodyfikacyjne lwowskich jurystów, dokonania przedstawicieli nauk medycznych i antropologicznych). O fenomenie lwowskiej uczelni mówili dr hab. Adam Redzik, kierownik Zakładu Prawa i Polityki Penitencjarnej Uniwersytetu Warszawskiego oraz ks. prof. dr hab. Józef Wołczański z Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego, współautorzy monumentalnej, liczącej 1300 stron, monografii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie a także Jacek Tokarski, szef wydawnictwa Wysoki Zamek, które wydało monografię i prowadzący spotkanie Koordynator WIK.

- 4 maja: ***Ziemia talentami bogata. Polskie dziedzictwo literackie na Litwie***

Spotkanie zorganizowane we współpracy z Fundacją Pomoc Polakom na Wschodzie oraz redakcją kwartalnika „Znad Wilii” poświęcone fenomenowi literatury polskiej tworzonej przez pisarzy i poetów urodzonych na Litwie oraz dawnym i współczesnym upamiętnieniom postaci i dorobku polskich twórców na Litwie z udziałem Ewy Ziółkowskiej, wiceprezes Fundacji Pomoc Polakom na Wschodzie oraz Romualda Mieczkowskiego, poety, publicysty, dziennikarza, tłumacza, redaktora kwartalnika „Znad Wilii” prowadził Koordynator WIK. Podczas spotkania dystrybuowana była książka "Śladami słów skrzydlatych. Pomniki pisarzy i poetów na Litwie" autorstwa Romualda Mieczkowskiego i Ewy Ziółkowskiej.

- 7 czerwca: ***Lauda historyczna i zmyślona. W stulecie śmierci autora „Potopu”***

Spotkanie z dr. Janem Skłodowskim, historykiem, pisarzem, podróżnikiem, dokumentalistą Kresów poświęcone historycznej Laudzie na Litwie ilustrowane było zdjęciami autora wykonanymi w miejscach opisywanych przez Henryka Sienkiewicza. Prezentacja dr Jana Skłodowskiego odbyła się w ramach cyklu wydarzeń organizowanych w roku 100-lecia śmierci autora „Potopu”.

- 24 czerwca: ***To co widziałem przekracza swą grozą najśmielsze fantazje. Wojenne i powojenne losy Polaków wizytujących Katyń w 1943 roku***

Spotkanie z profesorem Tadeuszem Wolszą i promocja książki opisującej losy ponad pięćdziesięciu Polaków którzy w 1943 wyjechali do Smoleńska i Katynia, aby przekonać się o skali sowieckiej zbrodni oraz jej wykonawcach. Promocję i dyskusję zorganizowaną przez Dział Publikacji DSH we współpracy z Wydawnictwem Neriton prowadził Koordynator WIK.

- 30 czerwca: ***Pięć oblicz Stanisławowa***

Prezentacja zorganizowana w związku z przyjazdem do Warszawy grupy nauczycieli polskich ze Wschodu, w tym zwłaszcza ze Stanisławowa. Koordynator WIK przypomniał historię Stanisławowa (od 1962 roku Iwano-Frankiwska), w XIX i na początku XX wieku trzeciego (po Lwowie i Krakowie) najważniejszego miasta Galicji, stolicy województwa w II Rzeczypospolitej, zamieszkałego przez społeczność polską, żydowską, ukraińską, ormiańską i niemiecką.

IV. Spotkania poświęcone historii harcerstwa

W ramach trwającej od 2009 roku współpracy DSH ze środowiskami harcerskimi zorganizowany został cykl spotkań przypominających zwłaszcza początki ruchu harcerskiego na ziemiach polskich oraz działalność ZHP na Litwie. Współorganizatorami spotkań były: Muzeum Harcerstwa, Niezależne Wydawnictwo Harcerskie, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, Związek Harcerstwa Polskiego na Litwie. W spotkaniach uczestniczyły obecni i dawni: harcerki, harcerze, instruktorki i instruktorzy, w tym Sekretarz Rady m. st. Warszawy p. Marcin Wojdat.

- 22 maja: ***Niedziela z historią Harcerstwa w DSH***

Cykl 4 spotkań poświęconych historii Harcerstwa, nawiązujących do 105. rocznicy powołania pierwszych drużyn skautowych na ziemiach polskich oraz 100-lecia pierwszego, masowego wystąpienia harcerzy w Warszawie w maju 1916 roku.

- *Wszystko co nasze! Lwowskie początki skautingu i harcerstwa* – prezentacja Tomasza Kuby Kozłowskiego
- *Inscenizacja odczytania rozkazu Andrzeja Małkowskiego powołującego Komendę Scoutową i pierwsze drużyny skautowe we Lwowie 22 maja 1911 roku*
- *Prezentacja Muzeum Harcerstwa* – hm Katarzyna K. Traczyk, Dyrektor Muzeum
- *Witaj majowa jutrzeńko! Harcerstwo warszawskie w maju 1916 roku* – prezentacja Tomasza Kuby Kozłowskiego i hm Tomasza Sikorskiego
- *Harcerstwo Polskie na Litwie 1918–2016*
- *Harcerstwo polskie na Litwie 1918–2016* – prezentacja książki Krzysztofa Bojko „Harcerstwo polskie na Litwie Kowieńskiej w latach 1918-1945” – hm. Jarosław Błoniarz
- *Referat „Wschód” ZHR i jak powstawało ZHP na Litwie po 1989* – hm. Wiesław Turzański
- *Współczesny Związek Harcerstwa Polskiego na Litwie* – phm Sabina Maksimowicz

V. Współpraca WIK ze stołecznymi instytucjami kultury i Uniwersytetami Trzeciego Wieku

Od 2009 roku Dom Spotkań z Historią współpracuje z różnymi stołecznymi instytucjami zainteresowanymi popularyzacją dziedzictwa historyczno-kulturowego Kresów, organizując w ramach programu WIK spotkania i prezentacje multimedialne poza siedzibą DSH. W pierwszym półroczu 2016 roku kontynuowana była (trwająca od 2010 roku) współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku Centrum Kultury Jidysz a także Grochowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku oraz Uniwersytetem Trzeciego Wieku Woli i Bemowa. W ramach współpracy z Centrum Promocji Kultury na Pradze kontynuowany był stały, comiesięczny cykl prezentacji „Kresy dalekie i bliskie” w Klubie Kultury Seniora na Gocławiu. Należy podkreślić, że spotkania w stołecznych U3W, Klubach Seniora czy Ośrodku Wsparcia dla Seniorów stwarzają dodatkową okazję do promocji wydarzeń organizowanych w siedzibie DSH. W pierwszym półroczu 2016 koordynator WIK przygotował i poprowadził 14 spotkań w Warszawie poza siedzibą DSH:

- 21 stycznia: Klub Kultury Seniora na Gocławiu, *Między Dyneburgiem, Dźwińskiem i Daugavpils. Rzec o Polakach znad Dźwiny*;
- 28 stycznia: Centrum Kultury Jidysz, Uniwersytet Trzeciego Wieku, *Nie tylko Schulz... Drohobycz mniej znany*;
- 18 lutego: Grochowski Uniwersytet Trzeciego Wieku, *Łyk Naftusi. Opowieść o kresowych uzdrowiskach*;
- 18 lutego: Klub Kultury Seniora na Gocławiu, *U źródeł Sanu, Stryja i Dniestru. O Bieszczadach, Bojkach i Turce*;
- 8 marca: Ośrodek Wsparcia dla Seniorów na Bielanych, *Palmy, Pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*;
- 15 marca: Centrum Kultury Jidysz, Uniwersytet Trzeciego Wieku, *Z Buczacza w świat. Genius loci miasta nad Strypą*;
- 17 marca: Klub Kultury Seniora na Gocławiu, *Z biegiem Wilii. Od Wilna do Kowna*;
- 15 kwietnia: Wolskie Centrum Kultury, *Palmy, Pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*;
- 19 kwietnia: Centrum Kultury Jidysz, Uniwersytet Trzeciego Wieku, *Od Ogińskich do Marksa. Opowieść o Słonimie*;

- 21 kwietnia: Klub Kultury Seniora na Gocławiu, *Kowel nad Turją. W gnieździe reżyserów i filmowców*;
- 12 maja: Grochowski Uniwersytet Trzeciego Wieku, *Chwała Galicji. Fenomen Powszechnej Wystawy Krajowej we Lwowie*;
- 19 maja: Klub Kultury Seniora na Gocławiu, *Na zielonej Ukrainie. Od Baru do Winnicy*;
- 31 maja: Uniwersytet Trzeciego Wieku Woli i Bemowa, *Łyk Naftusi. Kresowe uzdrowiska w historii i anegdocie*;
- 16 czerwca, Klub Kultury Seniora na Gocławiu, *Zaleszczyki, Zaleszczyki... Miasto słońca i winnic*.

VI. Wydarzenia i imprezy organizowane przez WIK poza Warszawą

Systematycznie rosnące zainteresowanie dziedzictwem kulturowym i historycznym Ziemi Wschodnich I i II Rzeczypospolitej oraz wypracowana w ramach programu WIK oryginalna oferta popularyzatorska i edukacyjna skutkowały bardzo licznymi prośbami o organizowanie spotkań i prezentacji w pozastołecznych placówkach kulturalnych i oświatowych w kraju. W szczególności formułowane one były przez samorządy, instytucje i organizacje z Dolnego Śląska i Opolszczyzny to jest regionów zamieszkałych w znacznej mierze przez osoby z kresowym rodowodem a także Podkarpacia, gdzie z inicjatywy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego powstaje Muzeum Dziedzictwa Kresów Dawnej Rzeczypospolitej. Spotkania odbywające się poza Warszawą także szczególną okazją do promowania dorobku merytorycznego i wydawniczego DSH. Ostatecznie w pierwszym półroczu 2016 odbyło się 21 spotkań z autorskimi prezentacjami Koordynatora WIK w 16 miejscowościach:

- 26 lutego: prezentacja w **Strzelcach Opolskich** – *Palmy, pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*. Strzelecki Ośrodek Kultury, Plac Stefana Żeromskiego 7. Organizator: Strzelecki Ośrodek Kultury;
- 27 lutego: prezentacja w **Brzegu** – *Kresowy tygiel narodów religii i kultur ...czyli Unia ty już była!* Ratusz, Mała Sala Herbowa. Organizator: Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, Oddział w Brzegu i DSH. W prezentacji wziął udział Burmistrz Brzegu p. Jerzy Wrębiak;
- 29 lutego: prezentacja w **Opolu** – *Palmy, Pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*. Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Czytelnia WBP ul. Piastowska 18. Organizatorzy: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, Oddział w Opolu;
- 5 marca: prezentacja w **Elku** – *Lwów jakiego nie znacie*. Miejska Biblioteka Publiczna, Al. Armii Krajowej 17B. Organizatorzy: Prezydent Miasta Elku, Miejska Biblioteka Publiczna w Elku oraz Towarzystwo Przyjaciół Grodna i Wilna Oddział w Elku. Prezentacja odbyła się w ramach sesji popularnonaukowej towarzyszącej XXVII Jarmarkowi Kaziuka w Elku;
- 12 marca: prezentacja w **Białymstoku** – *Palmy, Pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*. Galeria im. Sleńdzińskich, ul. Legionowa 2. Organizatorzy: Towarzystwo Przyjaciół Grodna i Wilna w Białymstoku, Fundacja na Rzecz Pomocy Dzieciom z Grodzieńszczyzny oraz Galeria im. Sleńdzińskich. Spotkanie odbyło się w ramach XVII Dni Kultury Kresowej w Białymstoku;
- 31 marca: prezentacja w **Wałbrzychu** – *Palmy, Pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*. Biblioteka pod Atlantami, Rynek 9. Organizatorzy: Biblioteka pod Atlantami oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Drohobyckiej - Koło w Wałbrzychu. W spotkaniu uczestniczył wiceprezydent Wałbrzycha p. Zygmunt Nowaczyk;
- 1 kwietnia: prezentacja w **Bolesławcu** – *Pociąg ze Lwowa. Sagi Wypędzonych*. Starostwo Powiatowe, Plac Marszałka Józefa Piłsudskiego 2. Organizatorzy: Starostwo Powiatowe i DSH. W spotkaniu towarzyszącym konferencji popularnonaukowej „Przybyliśmy, jesteśmy, będziemy – 70 lat osadnictwa w Powiecie Bolesławieckim 1946 – 2016” uczestniczył członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego p. Tadeusz Samborski;
- 2 kwietnia: prezentacja w **Legnicy** – *Palmy, Pascha, Pesach. Wielkanoc na Kresach*. Centrum Kształcenia Ustawicznego Kadr – Zamek. Organizatorzy: Stowarzyszenie Kulturalne „Krajo-

brazy” w Legnicy, Centrum Kształcenia Ustawicznego i Językowego Kadr – Zamek Piastowski, Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, DSH. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele władz samorządowych m. in. członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego p. Tadeusz Samborski, Starosta Legnicki p. Janina Mazur;

- 22 kwietnia: prezentacja w **Przemysłu** – *Pociąg ze Lwowa. Wypędzenie Polaków z Kresów 1945-1946*. Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Plac Berka Joselewicza 1. Organizatorzy: Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Stowarzyszenie Pamięci Polskich Termopil i Kresów;
- 24 kwietnia: prezentacja w **Jarosławiu** – *Tarnopola i tarnopolan dzieje burzliwe*. Miejski Ośrodek Kultury, Plac Mickiewicza 6. Organizatorzy: Miejski Ośrodek Kultury w Jarosławiu oraz Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – oddział w Jarosławiu;
- 25 kwietnia prezentacja w **Jarosławiu** – *Za lwowską rogatką. Z Łyczakowa na Czartowską Skalę, do Winnik, Czyszek i Bilki*. Galeria Świat Kresów, ul. Opolska 2. Organizatorzy: Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – oddział w Jarosławiu i DSH;
- 5 maja: prezentacja w **Bytomiu** – *Lwowski kwartet tekściarzy: Friedland, Hescheles, Szelechter, Vogelfänger*. Centrum Kresowe, ul. Moniuszki 13. Organizatorzy: Centrum Kresowe w Bytomiu i DSH;
- 6 maja: prezentacja w **Strzelcach Opolskich** – *Rzeka graniczna. Z biegiem Zbruczka*. Strzelecki Ośrodek Kultury, Plac Stefana Żeromskiego 7. Organizator: Strzelecki Ośrodek Kultury;
- 7 maja: prezentacja w **Legnicy** – *Chłopcy malowani. Wojsko Polskie na Kresach 1918*. Centrum Kształcenia Ustawicznego Kadr – Zamek, Plac Zamkowy 1. Organizatorzy: Marszałek Województwa Dolnośląskiego Cezary Przybylski i Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego Tadeusz Samborski. Spotkanie, z udziałem przedstawicieli władz samorządowych z Dolnego Śląska i Legnicy, odbyło się w ramach II Dolnośląskich Dni Pionierów Osadnictwa na Ziemiach Odzyskanych;
- 7 maja: prezentacja w **Legnicy** – *Pociąg ze Lwowa. Wypędzenie Polaków z Kresów 1945-1946*. Centrum Kształcenia Ustawicznego Kadr – Zamek, Plac Zamkowy 1. Organizatorzy: Marszałek Województwa Dolnośląskiego Cezary Przybylski i Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego Tadeusz Samborski. Spotkanie, z udziałem przedstawicieli władz samorządowych z Dolnego Śląska i Legnicy, odbyło się w ramach II Dolnośląskich Dni Pionierów Osadnictwa na Ziemiach Odzyskanych;
- 2 czerwca: prezentacja w **Baszni Dolnej** – *Madonny, Chrystusy, Święci Pańscy. Z pątnikami do miejsc kultu dawnej archidiecezji lwowskiej*. Kresowa Osada. Organizatorzy: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Prezentacja odbyła się w ramach drugiej sesji „Akademii Dziedzictwa Kresów” zorganizowanej przez Departament Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego;
- 11 czerwca: prezentacja w **Rzeszowie** – *Wielka Wojna na Kresach 1914 – 1918*. Centrum Kulturalno - Handlowe Millennium Hall, Al. Kopisto 1. Organizator: Dom Spotkań z Historią. Spotkanie odbyło się w ramach I Festiwalu Pięknych Książek w Rzeszowie;
- 12 czerwca: prezentacja w **Rzeszowie** – *Opowieść o kresowych zdrojach w Niemirowie, Szkle, Lubieniu, Morszynie i Truskawcu*. Muzeum Etnograficzne im. F. Kotuli, Rynek 6. Organizatorzy: Muzeum Etnograficzne im. F. Kotuli i DSH. Spotkanie towarzyszyło I Festiwalowi Pięknych Książek w Rzeszowie;
- 13 czerwca: prezentacja w **Głębinowie** – *Z Buczacza w świat. Genius loci miasta nad Strypą*. Ośrodek Formacyjno-Wypoczynkowy Rybak. Organizatorzy: Klub Tarnopolan w Nysie i DSH. Spotkanie odbyło się w ramach XXX Koleżeńskiego Zjazdu Byłych Mieszkańców Województwa Tarnopolskiego;
- 4 czerwca: prezentacja w **Nysie** – *Zaleszczyki, Zaleszczyki... Miasto słońca i winnic*. Nyski Dom Kultury, ul. Wałowa 7. Organizatorzy: Klub Tarnopolan w Nysie, Urząd Miasta i Gminy Nysa oraz Nyski Dom Kultury. W prezentacji, która odbyła się w ramach uroczystej akademii z okazji XXX Koleżeńskiego Zjazdu Byłych Mieszkańców Województwa Tarnopol-

skiego uczestniczyło ok. 250 osób, w tym władze samorządowe Nysy i Powiatu Nyskiego z burmistrzem Nysy p. Kordianem Kolbiarzem;

- 23 czerwca: prezentacja w **Katowicach** – *6 milionów słuchaczy. Fenomen Polskiego Radia Lwów*. Polskie Radio Katowice, ul. Ligonia 29. Organizator: Polskie Radio Katowice. Prezentacja odbyła się w ramach uroczystej gali z udziałem ponad 150 osób z okazji wyemitowania 500 audycji „Lwowska fala” przez Polskie Radio Katowice.

VII. Warsztaty edukacyjne i zajęcia dla młodzieży

W pierwszym półroczu 2016 roku Koordynator WIK dwukrotnie prowadził zajęcia z grupami młodzieży:

- 1 kwietnia, w Bolesławcu, z uczniami I Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława Broniewskiego, prezentacja Szalone pomysły naszych prapradziadków czyli Lwów jakiego nie znacie!
- 25 kwietnia, w Jarosławiu, w Centrum Kultury i Promocji w Kamienicy Attavantich, z ponad 100 – osobową grupą uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z Jarosławia, prezentacja Polesia czar i gorycz.

VIII. Inne działania w ramach programu WIK

Wśród innych działań podejmowanych w pierwszym półroczu 2016 roku należy wskazać m.in.

- stałą współpracę z działającymi w Warszawie organizacjami i środowiskami kresowymi oraz przedstawicielami instytucji zajmujących się tą problematyką, związaną zwłaszcza z organizacją kolejnych spotkań i przedsięwzięć w samym DSH, jak i w innych stołecznych instytucjach;
- stałą współpracę z kilkunastoma portalami internetowymi skutkującą systematycznym informowaniem o działalności DSH i promowaniem na tych portalach wydarzeń przygotowywanych w ramach programu WIK
- prowadzenie profilu „Świat Kresów” na Facebooku, jako istotnego środka informowania o przedsięwzięciach podejmowanych w ramach programu WIK. W pierwszym półroczu Koordynator WIK umieścił w profilu 56 postów, a sam profil zyskał w tym czasie 600 nowych fanów. Ponadto kilkaset postów dotyczących wydarzeń organizowanych w ramach programu WIK Koordynator WIK umieścił w forach i grupach tematycznych na Facebooku;
- współpracę z dziennikarzami i przedstawicielami mediów przede wszystkim lokalnych w zakresie informowania o wydarzeniach realizowanych w ramach programu WIK, dzięki czemu ukazywały się w mediach informacje, artykuły i audycje (m.in. na antenie Polskiego Radia, Polskiego Radia Katowice, Radia Rzeszów, Radia Fara w Przemyślu, Polskiego Radia Lwów);
- pomoc merytoryczną i udostępnianie materiałów zgromadzonych w kolekcji kresowianów dla potrzeb wydawniczych, publicystycznych, wystawienniczych, filmowych i popularyzatorskich;
- przygotowanie szczegółowego programu udziału DSH w 12 edycji Festiwalu Kultur i Kresowego Jadła, który odbędzie się w dniach 31 lipca – 7 sierpnia 2016 w 6 miejscowościach na Podkarpaciu: Lubaczowie, Baszni Dolnej, Podlesiu, Cieszanowie, Narolu i Horyńcu Zdroju;
- uzgodnienie i wstępne przygotowanie koncepcji wystawy „Wielka Wojna na Wschodzie 1914–1918”, która w listopadzie 2016 roku zostanie otwarta w Muzeum im. „Orła Białego” w Skarżysku Kamiennym.

IX. Udział Koordynatora WIK w spotkaniach i konferencjach zewnętrznych

Do ważniejszych spotkań zewnętrznych, w których uczestniczył koordynator WIK w pierwszym półroczu 2015 roku, należy zaliczyć:

- udział w posiedzeniach Parlamentarnego Zespołu do spraw Kresów, Kresowian i Dziedzictwa Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w dniach 10 lutego, 30 marca oraz 27 kwietnia 2016;
- udział w spotkaniu „Kustosz Pamięci Kresów” poświęconemu Czesławowi Blicharskiemu, 15 marca 2016, w Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, z krótką prezentacją dotyczącą „kustoszy pamięci kresowej”;
- udział w konferencji popularnonaukowej „Przybyliśmy, jesteśmy, będziemy – 70 lat osadnictwa w Powiecie Bolesławieckim 1946–2016”, w dniu 1 kwietnia 2016 w Teatrze Starym w Bolesławcu, z krótką prezentacją poświęconą wypędzeniu Polaków z Kresów w latach 1945–1946;
- udział w drugiej sesji „Akademii Dziedzictwa Kresów” zorganizowanej w dniach 2–3 czerwca 2016 roku w Lubaczowie i Kresowej Osadzie w Baszni Dolnej przez Departament Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego;
- udział w II Ogólnopolskim Zjeździe Regionalistów Polskich Nad Odrą „Kresowość jako składnik tożsamości dolnoślązaków”, w dniach 17 – 19 czerwca 2016, z autorską prezentacją w dniu 18 czerwca w Jaworze pt. „Regionalizm na Kresach”.

X. Digitalizacja ikonografii dotyczącej Kresów

Dzięki częściowemu oddelegowaniu pracownika Archiwum Historii Mówionej Macieja Kamińskiego do prac digitalizacyjnych w ramach programu WIK uruchomione zostało systematyczne skanowanie materiałów ikonograficznych dotyczących Kresów pochodzących z zbiorów prywatnych, przede wszystkim Koordynatora WIK. W pierwszym półroczu 2016 roku wykonanych zostało 2687 skanów w tym 813 skanów z unikatowej kolekcji dotyczącej Tarnopola zebranej przez Macieja Gallosa i udostępnionej przez Teresę Gallos z Bytomia.

Digitalizacja dotyczyła przede wszystkim oryginalnych materiałów ikonograficznych z XIX i XX wieku, uzupełniająco digitalizowana była ikonografia zawarta w drukach zwartych (książki, czasopisma) niezbędna do przygotowania kolejnych prezentacji i spotkań organizowanych w ramach programu WIK, w tym zwłaszcza w ramach cyklu „Opowieści z Kresów”.

SPOTKANIA, DEBATY, WERNISAŻE, SPACERY, WYDARZENIA SPECJALNE

W 2016 roku organizowaliśmy spotkania, turnieje, warsztaty, wycieczki piesze, konferencje, debaty, pokazy multimedialne i filmowe, wernisaże wystaw, koncerty, grę miejską, wydarzenia rocznicowe związane z 10. urodzinami Domu Spotkań z Historią oraz festiwal „Wyłącz system”. Gościliśmy i współpracowaliśmy z: historykami, dokumentalistami, świadkami historii, varsavianistami, dziennikarzami, reżyserami, pisarzami, fotografami, aktorami, przedstawicielami środowisk i organizacji podejmujących w swej działalności problematykę związaną z historią XX wieku. Z myślą o zróżnicowanym odbiorcy naszych działań poruszaliśmy tematy historyczne zarówno w kontekście kultury popularnej, jak i wysokiej. Do współpracy zapraszaliśmy cenionych specjalistów, łączących wybitne kompetencje z predyspozycjami popularyzatorskimi.

Kontynuowaliśmy współpracę z różnymi środowiskami i instytucjami: w DSH odbyły się oficjalne obchody 10. rocznicy powstania Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich, spotkanie z laureatami Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za Reportaż Literacki oraz włączyliśmy się akcją „Żonkile” organizowaną przez Muzeum Historii Żydów POLIN upamiętniającą rocznicę Powstania w Getcie Warszawskim oraz w warszawską „Noc Muzeów”. Dział Animacji DSH w 2016 roku zorganizował też nowy cykl tematyczny: *Warszawiacy 1945–55* towarzyszący wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*.

Poniżej prezentujemy w zestawieniu chronologicznym wydarzenia zorganizowane w pierwszym półroczu 2016 roku:

- **3 lutego – Rewitalizacja Pragi**

W dyskusji udział wzięli: Michał Krasucki (Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków), Adam Lisiecki (Muzeum Warszawskiej Pragi), Tomasz Peszke (Psm Michałów), Joanna Porębska-Srebrna (architekt-urbanista, niezależny doradca ds. dziedzictwa i rewitalizacji), Krzysztof Tyszkiewicz (BBI Development, spółka realizująca inwestycję w Koneserze) oraz dr hab. Paweł Możdżyński (Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW). Prowadzenie: prof. Cezary Król, przewodniczący rady programowej „Kroniki Warszawy”.

- **6–7 lutego – Warszawa w rozumie z Januszem Weissem – ELIMINACJE**

Dom Spotkań z Historią z okazji swoich 10. urodzin przygotował turniej „Warszawa w rozumie”, w którym każdy mógł sprawdzić swoją wiedzę o Warszawie. Aby wziąć udział w turnieju, należało przejść eliminacje, które odbyły się 6 i 7 lutego w pawilonie na Placu Defilad.

- **23 lutego – „Spotkanie z książką” – Odwaga i strach**

Gościem wieczoru była autorka Ola Hnatiuk, spotkanie poprowadził Zbigniew Gluza, redaktor naczelny kwartalnika „Karta”. *Odwaga i strach* to opowieść o postawach ludzkich w obliczu zagrożenia życia. Autorka ukazuje historię okupowanego Lwowa na poziomie mikrohistorii, z perspektywy osobistej. W trakcie spotkania zaprezentowane zostały fragmenty mało znanego filmu dokumentalnego z 1940 roku oraz historyczne nagrania Eugeniusza Bodo.

- **25 lutego – otwarcie wystawy *Teraz jestem tutaj. Albo może raczej nigdzie***

Wybrane fotografie z archiwum pisarza i publicysty Stanisława Cata-Mackiewicza wykonane w Anglii w okresie od wiosny 1945 roku do jego przyjazdu do PRL w 1956 roku. Gośćmi wernisazu byli: Tomasz Wiech (fotograf, laureat nagrody World Press Photo), dr Maciej Zakrzewski oraz rodzina Stanisława Cata-Mackiewicza. Partnerem wydarzenia był IPN Kraków.

- **2 marca – „Spotkanie z książką” – Sami Swoi. Za kulisami komedii wszechczasów**

Spotkanie z autorem książki Dariuszem Koźlenko. Gośćmi wieczoru byli twórcy kultowego filmu: Ilona Kuśmierska (Jadźka), Jerzy Janeczek (Witia Pawlak), Andrzej Ramlau (operator kamery) oraz Andrzej Mularczyk (scenariusz). Spotkanie poprowadził Piotr Śmiałowski z miesięcznika „Kino”.

- **6 marca – „Warszawa 1945–55” – Miasto-Feniks. Warsztaty dla dzieci**

Dom Spotkań z Historią zaprosił dzieci w wieku 6–9 lat na zajęcia historyczno-plastyczne związane z wystawą *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Uczestnicy przenieśli się do powojennej Warszawy, pełnej zniszczeń i ruin, ale tylko na chwilę, bo otrzymali poważne zadanie do wykonania, którym była odbudowa stolicy. Wcielili się w urbanistów i wspólnie zaprojektowali naszą Warszawę. Wspólnie zastanowili się, co powinno się znaleźć w naszym mieście, jakie budynki, place, ulice i domy. Prowadzenie: Patrycja Jastrzębska.

- **9 marca – „Warszawa 1945–55” – Wirtualny spacer po „wyzwolonej” Warszawie**

Dom Spotkań z Historią zaprosił na wirtualny spacer po „wyzwolonej” Warszawie, którego przewodnikiem był Jerzy S. Majewski. Pierwsze lata po wojnie to czas instalowania się komunistycznej władzy, która tworzyła nowe instytucje, nadawała swoje nazwy ulicom, budowała pomniki. Wraz z nastaniem 1989 roku niektóre ulice, pomniki i instytucje, takie jak Główny Urząd Kontroli Prasy i Publikacji, pomnik Dzierżyńskiego czy ulica Marchlewskiego - zniknęły z mapy Warszawy. Spotkanie zostało zorganizowane w ramach wydarzeń wokół wystawy "Na nowo. Warszawiacy 1945-55".

- **15 marca – „Warszawa 1945–55” – Warszawa 1944–55 i jej fotografowie**

Spotkanie zostało w cyklu wydarzeń towarzyszących wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Gośćmi spotkania byli: Anna Brzezińska-Skarżyńska (PAP), kuratorka wystawy oraz Leszek Wdowiński, syn Zdzisława Wdowińskiego, którego prace prezentowane były na wystawie. Prowadzenie: Monika Szewczyk-Wittek.

- **17 marca – „Warszawa 1945–55” – Polska moda 1945–55. Komisy, bazary i cedety**

Spotkanie zostało zorganizowane w cyklu wydarzeń towarzyszących wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Prowadzenie: Karolina Sulej, goście: Marta Sztokfisz, autorka książki *Caryca polskiej mody, święci i grzesznicy* oraz Justyna Jaworska, autorką książki *Cywilizacja Przekroju*.

- **29 marca – otwarcie wystawy *Słowo historii. Fotoeseje***

Prezentowane na wystawie zdjęcia pochodziły z albumu fotograficznego, który dwa lata temu trafił do zbiorów Muzeum Wojska w Białymstoku. Zarówno autor fotografii, jak i bohaterowie zdjęć są nieznani. Kadry układają się w swoisty fotoreportaż, dokumentujący wędrówkę polskich repatriantów z ZSRR do Polski w latach 1921–1924. Zdjęciom towarzyszyły odnoszące się do nich teksty literackie oraz wprowadzenie historyczne. W spotkaniu wzięli udział Marcin Koziński (autor projektu „Fotoeseje”) oraz Piotr Nesterowicz i Wojciech Nowicki, autorzy tekstów literackich. Spotkanie poprowadziła Monika Szewczyk-Wittek.

- **2 kwietnia – „Spotkanie z książką” – *Banany z cukru pudru* Barbary Caillot Dubus i Aleksandry Karkowskiej**

To dziecięce wspomnienia 23 osób – kobiet i mężczyzn - w podeszłym już wieku (najstarsza ma dziś 100 lat!). Babć i dziadków, prababć i pradziadków, mieszkańców warszawskiej Sadyby. To wspomnienia z lat 30., 40., 50. i 60. XX wieku. Piękne fotografie opatrzone tekstami – prawdziwe historie, zaskakujące anegdoty, pomysły zabaw. Spotkanie poprowadziła dziennikarka Polskiego Radia Trójka Katarzyna Stoparczyk. Wydarzeniu towarzyszyły warsztaty edukacyjno-plastyczne dla dzieci.

- **3 kwietnia – „Warszawa 1945–55” – warsztaty dla dzieci *Miasto–Feniks***

Warsztaty dla dzieci w wieku 6–9 lat w cyklu wydarzeń towarzyszących wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Prowadzenie: Patrycja Jastrzębska.

- **5 kwietnia – „Warszawa 1945–55” – *Ćwiczenia z patrzenia. Jak czytać zdjęcie?***

Spotkanie w cyklu wydarzeń towarzyszących wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Gośćmi Moniki Szewczyk-Wittek byli: Zygmunt Walkowski, Agnieszka Pajączkowska i Mikołaj Gryenberg.

- **6 kwietnia - „Warszawa 1945–55” – *Początki Polskiej Kroniki Filmowej***

Spotkanie zorganizowane w cyklu wydarzeń towarzyszących wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55* poprowadził Michał Ogórek.

- **6 kwietnia – wizyta studyjna muzealników z Charkowskiego Muzeum Literatury organizowana przez Polską Agencję Prasową SA na zlecenie Departamentu Dypłomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych**

Uczestnikami wizyty byli: Iryna Hryhorenko, dyrektor Muzeum Literatury w Charkowie, Tetiana Trofymenko zastępca dyrektora, Tetiana Pylypchuk kierownik działu badań, Olga Cheremska kierownik działu naukowego i edukacyjnego, Lidiia Kalashnykova kierownik działu PR. Goście spotkali się z zastępcą dyrektora DSH ds. programowych Katarzyną Madoń-Mitzner.

- **7 kwietnia – otwarcie wystawy *Z niepewności w niepewność: uchodźcy wojenni w Wilnie w latach II wojny światowej***

Na wystawie pokazane zostały fotografie wykonane Edmunda i Bolesławę Zdanowskich, właścicieli zakładu fotograficznego w Wilnie uczniów, a później współpracowników słynnego wileńskiego fotografa – Jana Bułhaka, które zostały zamówione przez Towarzystwo Pomocy Wileńszczyźnie. Gośćmi wernisażu byli m.in. dyrektor Narodowego Muzeum Sztuki im. M.K. Čiurlionisa w Kownie Osvaldas Daugelis oraz kurator wystawy Vaida Sirvydaitė-Rakutienė.

- **12 kwietnia – „Śniadanie z ASami” Ośrodka KARTA**

Spotkanie z mediami, będące podsumowaniem działań Ośrodka KARTA na rzecz archiwów społecznych w Polsce. Poprowadził je dziennikarz Jerzy Kisielewski.

- **14 kwietnia – „Warszawa 1945–55” – *Przegląd prasy***

Spotkanie zorganizowane w cyklu wydarzeń wokół wystawy „Na nowo”. Dom Spotkań z Historią zaprosił na przegląd prasy z lat 40. i 50. Michała Ogórka. Uczestnicy spotkania dowiedzieli się o czym pisało „Życie Warszawy” i „Trybuna Ludu”, jakie tematy były tabu oraz co znalazło się na okładce „Przekroju” i „Stolicy”.

- **15 kwietnia – „Spotkanie z książką” – *Rodzina Burschów. Opowieści o polskich ewangelikach***

Udział wzięli współautorzy: prof. Karol Karski, redaktor książki, specjalista od spraw ekumenii, prof. Tadeusz Stegner, historyk, prof. Aleksandr Bursche, archeolog, prof. Juliusz Gardawski, socjolog i dr Aleksander Łupienko.

- **19 kwietnia – Akcja „Żonkile”**

Kampania społeczno-edukacyjna organizowana przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, upamiętniająca 73. rocznicę Powstania w Getcie Warszawskim. DSH od początku jest partnerem tej akcji.

- **19 kwietnia – *Ryszard Bolesławski. Cud nad Wisłą***

Spotkanie upamiętniające postać wybitnego polskiego reżysera filmowego i teatralnego pierwszej połowy XX wieku, należącego do czołówki reżyserskiej Hollywood. Wieczór prowadzili prof. AT Barbara Osterloff i dr Marek Kulesza. Pokaz filmu *Cud nad Wisłą* w reż. Ryszarda Bolesławskiego w którym wystąpili: Jaracz, Smosarska i ówczesny gwiazdor warszawskich scen Kazimierz Junosza-Stępowski oraz rozmowa o wybitnym artyście

- **20 kwietnia – wizyta studyjna *Doświadczenia instytucji historii publicznej w Polsce***

Wizyta studyjna dla wykładowców oraz studentów Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego ze Lwowa na temat Goście spotkali się z zastępcą dyrektora DSH ds. programowych Katarzyną Małoń-Mitzner.

- **21 kwietnia – otwarcie wystawy *100 lat Legii Warszawa***

Wystawa prezentowała początki klubu związane z Legionami i Józefem Piłsudskim, pierwsze lata funkcjonowania poza Warszawą, działalność w stolicy, najważniejsze dla Legii mecze i osiągnięcia oraz sylwetki najwybitniejszych zawodników. W wernisażu wziął udział Jakub Szumielewicz, wiceprezes Zarządu Legii.

- **22 kwietnia – *Uchodźcy w XX wieku i dziś***

Promocja 86. numeru kwartalnika „Karta” poświęconego relacjom i zdjęciom dokumentującym historie uchodźców w XX wieku. Gośćmi spotkania byli: Doroteusz Fionik, autor książki *Bieżeństwo. Droga i powroty 1915–1922* oraz dziennikarze: Wojciech Jagielski, Aneta Prymaka-Oniszcz, Dionisios Sturis. Spotkanie poprowadził Zbigniew Gluza, redaktor naczelny „Karty”.

- **23 kwietnia – *Spacer śladami Ryszarda Bolesławskiego po Warszawie***

Spacer poprowadzili prof. Barbara Osterloff i dr Marek Kulesza. Uczestnicy spaceru odwiedzili podziemia dolnego kościoła w Parafii św. Krzyża, dawną salę widowiskową w Towarzystwie Higienicznym, kulisy i podziemia sceny obrotowej, Teatru Polskiego. Gościem specjalnym spaceru był aktor Andrzej Seweryn.

- **24 kwietnia – spotkanie *Wiera Gran. Narodziny gwiazdy i czarna legenda***

Pokaz filmu dokumentalnego Marii Zmarz-Koczanowicz (2011, 66’) i spotkanie z reżyserką oraz pisarką, reportażystką, autorką książki *Oskarżona Wiera Gran* Agatą Tuszyńską. Rozmowę na temat słynnej żydowskiej pieśniarki przedwojennej Warszawy poprowadziła Małgorzata Purzyńska z DSH.

- **24 kwietnia – „Warszawa 1945–55” – spacer towarzyszący wystawie *Na nowo. Warszawiaci 1945–55***

Uczestnicy spacerowali ulicami Śródmieścia: Królewską, Marszałkowską, Chmielną, Alejami Jerolimskimi, a spacer zakończył się pod PKiN. Prowadzenie: Piotr Wierzbicki (Warszawa na wrywki).

- **25 kwietnia – wizyta studyjna delegacji z Macedonii organizowana przez Polską Agencję Prasową SA na zlecenie Departamentu Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych**

Uczestnikami wizyty byli: Robert Alagjovovski, pisarz i krytyk kultury, Iskra Geshoska, założycielka i przewodnicząca Kontrapunktu – stowarzyszenia rozwoju teorii krytycznej, aktywizmu społeczno-kulturalnego, Gjorgje Jovanovic – artysta, Jana Kocevska – szefowa stowarzyszenia Tiiiiit! Ink. Celem wizyty było zapoznanie się z mechanizmami funkcjonowania kultury w Polsce, środowiskami kultury i ośrodkami kulturalnymi. Uczestnicy spotkali się z Piotrem Jakubowskim, dyrektorem DSH.

- **26 i 27 kwietnia – *Długie życie fotografii***

Konferencja i warsztaty z zakresu konserwacji, archiwizacji, digitalizacji i opracowania archiwum fotograficznego. W konferencji wzięli udział specjaliści: Monika Supruniuk, konserwatorka dzieł sztuki ASP, Maciej Gajewski Narodowe Archiwum Cyfrowe, Małgorzata Pankowska-Dowgiało i Katarzyna Ziętał (Ośrodek KARTA), Karolina Puchała-Rojek założycielka i prezes Fundacji Archeologii Fotografii.

- **28 kwietnia – „Warszawa 1945–55” – *Co było grane? Na scenie, ekranie i w barze***

Spotkanie zorganizowane towarzyszące wysatwie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Cezary Polak opowiedział nam m.in. o modnych miejscach w stolicy, kiedy otwarto pierwsze kino i teatr, jak zmieniał się repertuar, co się piło i jadło.

- **29 kwietnia – „Spotkanie z książką” – *Dlaczego Rumunia jest inna?***

Spotkanie na temat pierwszego w Polsce od lat 70. XX wieku całościowego opracowania dziejów Rumunii. Goście, spotkanie był autor Lucian Boi i tłumaczki Joanns Kornaś-Warwas, poprowadził je historyk Błażej Brzostek. Książka została wydana przez Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie. Współorganizatorem spotkania był Rumuński Instytut Kultury.

- **3 maja – spacer *Vivat wszystkie stany!***

Spacer historyczny organizowany przez Zarząd Warszawskiego Koła Przewodników Miejskich PTTK we współpracy z DSH.

- **5 maja – pokaz filmu *Wojna Raoula Wallenberga* oraz debata *Nie mógłbym postąpić inaczej***

Debata zainspirowana życiem i dziełem Raoula Wallenberga. Gośćmi debaty byli: Gellért Kovács, historyk, Hanna Machińska dyrektor Biura Rady Europy w Warszawie, Gregor Nowinski reżyser filmu *Wojna Raoula Wallenberga*, Michał Sobelman rzecznik prasowy ambasady Izraela. Dyskusję moderował Zbigniew Gluza, prezes Fundacji Ośrodka Karta. Wydarzenie zorganizowane we współpracy z Urzędem m. st. Warszawy oraz Ambasadami Szwecji, Węgier i Izraela.

- **11 maja – *Budapeszt – Warszawa. Droga do wolności* (reż. Radosław Poraj-Różecki, 2015, 57') – pokaz filmu i spotkanie**

Pokaz filmu dokumentalnego Radosława Poraj-Różeckiego, którego bohaterem jest Ákos Engelmayer, pierwszy ambasador Węgier w Polsce po upadku komunizmu. Dokument opowiada także o relacjach polsko-węgierskich i czasach Solidarności. Po projekcji odbyło się spotkanie z Ákosem Engelmayerem, Radosławem Poraj-Różeckim i prof. Anną Kalinowską. Spotkanie poprowadziła Natalia Woroszyńska. Wydarzenie zorganizowane we współpracy z Węgierskim Instytutem Kultury w Warszawie.

- **12 maja – „Warszawa 1945–55” – *Warszawa 1945–55 według Tyrmanda i Wiecha***

Spotkanie zorganizowane w cyklu wydarzeń wokół wystawy „Na nowo. Warszawiacy 1945-55” poprowadzi Cezary Polak. W czasie spotkań w cyklu przyglądamy się różnym aspektom życia w Warszawie w pierwszej powojennej dekadzie. Tym razem zerknęliśmy na stolicę okiem literatów.

- **14 maja – *10 lat Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich***

Oficjalne obchody jubileuszu. Gośćmi specjalnymi spotkania był Kardynał Kazimierz Nycz oraz Ambasador Armenii w Polsce Edgar Ghazaryan. W przerwie przemówień i prezentacji odbyły się degustacje potraw ormiańskich.

- **14 maja – „Noc Muzeów w DSH” – Nocne ćwiczenia z patrzenia**

Dom Spotkań z Historią zaprosił uczestników do wspólnej zabawy w godz. 19.00-1.00. Bohaterką tegorocznej Nocy Muzeów była Warszawa lat powojennych – zarówno podnoszące się z ruin miasto i współczesna stolica.

Uczestnicy odbyli fotograficzno-dzieżową podróż w czasie. Zorganizowane zostały warsztaty z interpretacji zdjęć, gra *Odbuduj swoją stolicę!*, warsztaty plastyczne dla dzieci oraz miejski quiz Archiwum Historii Mówionej. „Jak czytać zdjęcia?” - na to pytanie odpowiedzi udzielili zaproszeni przez DSH goście: Anna Beata Bohdziewicz (fotografka), Zygmunt Walkowski (fotograf, specjalista interpretacji zdjęć Warszawy), Karolina Sulej (dziennikarka), Sylwia Chutnik (pisarka), Wojciech Grzędziński (fotoreporter), Ewa Meissner (fotografka, kuratorka wystaw). Wieczór poprowadziła Monika Szewczyk-Wittek (dziennikarka, fotoedytorka). W przerwach wykonywana była muzyka na żywo, aż do zakończenia wieczoru grał band jazzowy w składzie m.in. Przemysław Wojsław, Krzysztof Kwiatkowski, Wojciech Ruciński.

- **19 maja – Kapuściński i granice reportażu**

Dyskusja panelowa, w której udział wzięli finaliści Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego za Reportaż Literacki: Karolina Domagalska, autorka książki *Nie przeproszę, że urodziłam. Historie rodzin z in vitro*, Michał Książek autor książki *Droga 816*, Justyn Hunia, tłumacz książki *Chłopcy z Kabulu. Za kulisami buntu obyczajowego w Afganistanie* Jenny Nordberg, Zbigniew Parafianowicz i Michał Potocki autorzy książki *Wilki żyją poza prawem. Jak Janukowycz przegrał Ukrainę* oraz Paweł P. Reszka autor zwycięskiego zbioru reportaży *Diabeł i tabliczka czekolady*. Debatę poprowadziła Lidia Ostalowska, dziennikarka „Gazety Wyborczej”.

- **21 maja – „Warszawa 1945–55” – spacer towarzyszący wystawie Na nowo. Warszawiacy 1945–55**

Dom Spotkań z Historią zaprosił na kolejny spacer w cyklu wydarzeń towarzyszących wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*. Prowadzenie: Piotr Wierzbicki.

- **22 maja – „Warszawa 1945–55” – Miasto-Feniks. Warsztaty dla dzieci**

Warsztaty architektoniczno-plastyczne towarzyszące wystawie „Na nowo. Warszawiacy 1945-55”. Prowadzenie: Patrycja Jastrzębska

- **24 maja – otwarcie wystawy Zapamiętane Niezapisane. O wojnie na fotografiach Feliksa Łukawskiego**

W wernisażu wzięli udział: dr. hab. prof. APS Jan Łaszczyk, Andrzej Urbański, dyrektor Muzeum Zamojskiego w Zamościu, Małgorzata i Barbara Łukowskie, córki fotografa, Zuzanna Bogumił, kuratorka, Henryka Szkutnik, kustosz zbiorów fotograficznych Muzeum Zamojskiego, Barbara Typek, przewodnicząca Stowarzyszenia Przyjaciół Wozuczyna i Okolic.

- **4 czerwca – debata Gotowość. Społeczeństwo i jego przywódcy. Marzec 1981 – czerwiec 1989**

W debacie udział wzięli dawni przywódcy „Solidarności”: Bogdan Borusewicz, Zbigniew Bujak, Janusz Onyszkiewicz i Jan Rulewski. Debatę poprowadzili prof. dr hab. Antoni Dudek, członek Rady IPN, Zbigniew Gluza, prezes Fundacji Ośrodka Karta.

- **10 czerwca – „Spotkanie z książką” – Dzieci Jafeta. Rzecz o Władzisławie Lipińskim**

W debacie wokół książki udział wzięli: Iwan Korsak, autor publikacji, ukraiński pisarz z Łucka, dr hab. Tomasz Stryjek, historyk i politolog z Instytutu Studiów Politycznych PAN oraz dr. hab. Roman Wysocki z Zakładu Historii Najnowszej Instytutu Historii UMCS w Lublinie, który poprowadził spotkanie. Wydarzenie zorganizowane we współpracy ze Związkiem Ukraińców w Polsce.

- **14 czerwca – Hi-story lessons. Teaching & learning about 20th-century European history**

Spotkanie zespołu zaangażowanego w międzynarodowy projekt edukacyjny, którego celem jest stworzenie interaktywnej strony zawierającej materiały wspierającej proces uczenia się i nauczania o dwudziestowiecznej historii Europy Środkowo-Wschodniej. Spotkanie organizowane przez Europejską Sieć Pamięć i Sprawiedliwość.

- **17 czerwca – Oś Saska XXI-go wieku**

Prezentacja projektów studentów Politechniki Warszawskiej i wręczenie nagrody za najlepszą pracę warsztatową.

- **17 czerwca – Oś saska – debata interdyscyplinarna**

Słowo wstępne wygłosili architekci Małgorzata Pastewka i Tomasz Siwiec. W debacie udział wzięli Tomasz Markiewicz, varsavianista, Łukasz Patryk Bielecki, Zielone Mazowsze, Marek Mikos, dyrektor Biura Architektury, Antoni Filipowicz, architekt, Stowarzyszenie Chłodna – Oś Saska. Moderatorem dyskusji był Paweł Suliga – architekt, zastępca burmistrza Dzielnicy Śródmieście. Spotkanie zorganizowane we współpracy z Dzielnicą Śródmieście.

- **19 czerwca – Argentyńskie tropy i smaki**

Całodniowy cykl wydarzeń: spotkania z ciekawymi gośćmi, warsztaty dla dzieci, argentyńskie przysmaki, muzyka na żywo.

14:00 – **Argentyna w Warszawie** – spotkanie z Hermesem Cristianem Rubinem Argentyńczykiem, od kilku lat mieszkającym w Polsce, prezesem fundacji Kulturo, dyrektorem Festiwalu Polskie Tango, pasjonatem i badaczem tanga z Rio de la Plata i jego polskiej tradycji.

15:00 – pokaz filmu **Polskie Andy** (46') reż. Piotr Makos scen. W. Lewndowski.

16:00 – **Andy – odkrywanie światów** – spotkanie z Wojciechem Lewandowskim – alpinistą i podróżnikiem, twórcą projektu Polskie Andy którego celem jest przywracanie pamięci o dokonaniach polskich przedwojennych wypraw w najwyższe poza Azją, góry na świecie.

18:00 – **Poznawanie Argentyny** – spotkanie z Joanną Łubą i Dominikiem Czapigo z Ośrodka KARTA. Opowiedzieli o swoich czterech wyprawach dokumentacyjnych do Argentyny, w trakcie których, we współpracy z Biblioteką Polską im. I. Domeyki z Buenos Aires, nagrywali historie przedstawicieli Polonii oraz archiwizowali zdjęcia i dokumenty, m.in., z zasobów rodzinnych.

- **23 czerwca – otwarcie wystawy *Sen o Mieście. Warszawa lat 50. i 60. Na zdjęciach Zbyszka Siemaszki ze zbiorów Agencji FORUM***

W wernisażu wzięli udział kuratorzy wystawy i autorzy wstępów do albumu: Katarzyna Madoń-Mitzner z DSH i Krzysztof Wójcik z Agencji Forum oraz varsavianista Jerzy S. Majewski, autor opisów zdjęć do wystawy i towarzyszącego jej albumu a także rodzina fotografa: syn Maciej Siemaszko i wnuk Filip Siemaszko. Wernisażowi towarzyszyła muzyka na żywo. Zagrali dla nas: Mikołaj Tabako (trąbka), Bogumiła Ludwińska (saksofon) oraz Witold Haliniak (puzon). Jerzy S. Majewski oprowadził gości po wystawie

- **28 czerwca – pokaz filmu *1916 – irlandzki zryw* (dok., 2016, 83'), reż. Pat Collins, Ruan Mangan**

W setną rocznicę irlandzkiego powstania wielkanocnego zaprosiliśmy na pokaz filmu opowiadającego o tym wydarzeniu. Powstanie było inspiracją do dalszej walki Irlandczyków o niepodległość kraju i miało wpływ na ruchy niepodległościowe w imperiach kolonialnych. Po projekcji zaprosiliśmy na spotkanie z Ambasadorem Irlandii Gerardem Keownem oraz Justyną Schramm z Fundacji Kultury Irlandzkiej. Wydarzenie organizowane we współpracy z Ambasadą Irlandii.

10. URODZINY DOMU SPOTKAŃ Z HISTORIĄ

Gala Jubileuszowa z okazji Dziesięciolecia DSH

19 lutego zaprosiliśmy naszych przyjaciół, pracowników, współpracowników, partnerów i ich rodziny na **wernisaż wystawy *Na nowo. Warszawiacy 1945–1955*** przygotowanej razem z Polską Agencją Prasową, a partnerami ekspozycji byli: Fundacja „Warszawa1939.pl i Metro Warszawskie.

Po wernisażu z udziałem kuratorek: Anny Brzezińskiej-Skarżyńskiej (PAP) oraz Katarzyny Madoń-Mitzner (DSH) odbył się pokaz mody pierwszej powojennej dekady w Polsce i na świecie przygotowany we współpracy z Żeńską Grupą Rekonstrukcyjną „Bluszcz” oraz dziennikarką Karoliną Sulej, doktorantką Instytutu Kultury Polskiej specjalizującą się w zagadnieniach modowych. Po pokazie odbył się koncert muzyki warszawskiej wykonany przez zespół Pompa Dur. Wieczór poprowadził dziennikarz Jerzy Kisielewski.

W dniach 20–21 lutego Dom Spotkań z Historią zaprosił Warszawiaków do **świętowania 10. urodzin** w nowo otwartej siedzibie (po zakończeniu prac remontowych) przy ulicy Karowej 20. W programie wydarzeń jubileuszowych znalazły się: oprowadzenie kuratorskie po wystawie jubileuszowej *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*, zwiedzanie wystawy, turniej „Warszawa w rozumie”, koncerty, promocja książki wydanej przez DSH pt. *Historyjki z ulicy Karowej*, inauguracja cyklu „Warszawski Bzik”, premiera aplikacji i portalu „e-karta z Warszawy”, premiera interaktywnej mapy Archiwum Historii Mówionej „Warszawa zapamiętana”, spacer, konkursy, Fotomat braci Ebert, kawa i ciastka w Karowa 20 Café:

20 lutego, sobota:

- 12.00 – premiera interaktywnej mapy Archiwum Historii Mówionej „**Warszawa zapamiętana**”, quiz z nagrodami (Kolo Fortuny) oraz spacer „Zanim Powiśle stało się modne”. Prowadzące: Iwona Makowska (AHM), Maria Pawlak (WAWstep);
- 14.00 – **oprowadzanie kuratorskie po wystawie *Na nowo. Warszawiacy 1945–55***. Prowadzenie: Anna Brzezińska-Skarżyńska (PAP) i Katarzyna Madoń-Mitzner (DSH);
- 14.00 – **warsztaty plastyczne „Historyjki z ulicy Karowej. Warszawa po wojnie”** (wyd. DSH). Prowadzenie: Bohdan Butenko, autor ilustracji do Zajęcia dla dzieci w wieku 7–10 lat;
- 15.00 – **warsztaty plastyczne dla dzieci „Historyjki z ulicy Karowej. Warszawa po wojnie”**;
- 16.00 – „**Warszawski bzik**” – inauguracja nowego cyklu o warsawianistycznego DSH, premiera mapy i wirtualny spacer po ulicy Karowej. Prowadzenie: Ryszard Mączewski (Fundacja Warszawa1939.pl).
- 20.00 – **koncert Izy Kowalewskiej**;
- 22.00 – **koncert Mai Kleszcz**;
- 23.00–24.00 – Piotr Wierzbicki Warszawa Na Wrywki jako **DJ Bigos**.

21 lutego, niedziela:

- 12.00 – **spacer „Historia ulicy Karowej”**. Przewodnik: Ryszard Mączewski (Fundacja Warszawa1939.pl);
- 14.00 – **warsztaty dla dzieci „Historyjki z ulicy Karowej”**.
- 15.00 – **turniej „Warszawa w rozumie”** o historii naszego miasta. Prowadzący: Janusz Weiss. Goście: Jerzy S. Majewski, Cezary Polak, Marek Ostrowski, Patrycja Jastrzębska, Jarosław Zieliński, Ryszard Mączewski, Leszek Stafiej.

FESTIWAL – WYŁĄCZ SYSTEM, vol. 8

Już po raz ósmy, z okazji rocznicy wyborów 4 czerwca 1989 roku, Dom Spotkań z Historią zaprosił warszawiaków na odbywający się w ramach **Święta Wolności festiwal „Wyłącz system”**. Tym

razem festiwal składał się z dwóch części. Pierwszym była **kampania społeczna „Wybraliśmy wolność 4 VI 1989”**, drugim *Fiesta*, która odbyła się 4 czerwca na Placu Defilad.

Program festiwalu:

„Wybraliśmy wolność. 4 VI 1989”

W 2016 roku po raz pierwszy Świętu Wolności towarzyszyła **kampania społeczna z hasłem „Wybraliśmy wolność. 4 VI 1989”**. Grafika kampanii opierała się na zdjęciach osób publicznych, przedstawicieli opozycji demokratycznej, uczestniczących w wyborach 1989 roku. Kampanii towarzyszył również spot filmowy. Projekty graficzne prezentowane były na nośnikach typu billboard, metrobord, słupy WAREXPO. Spoty emitowane były w środkach komunikacji miejskiej (metro, autobusy, tramwaje, pociągi SKM), na ekranach Infoscreen w metrze i w kinach sieci KinADS oraz w holu Domu Spotkań z Historią. Ponadto kampania społeczna obecna była w Internecie (Facebook, strony www.wybralismywnlosc.pl, www.wylaczystem.pl, www.dsh.waw.pl).

FIESTA na Placu Defilad

Fiesta odbyła się w przestrzeni Placu Defilad. Reżyseria: Wojciech Faruga, prowadzenie: Jerzy Kisielewski, Joanna Szczepkowska. Partner Fiesty: Teatr Studio.

- **Spektakl**

Fiestę rozpoczął **spektakl muzyczny „Nowe wielkie przemówienia”**, w ramach którego znane aktorki młodego pokolenia wykonały przemówienia wielkich polityków i przywódców. Zaprezentowane zostały najważniejsze mowy poświęcone ideom, które wpłynęły na oblicze historii. Wszystkie koncentrowały się wokół wolności, suwerenności, pokoju i tolerancji. Wykorzystane przemówienia: Jana Pawła II na Placu Zwycięstwa (obecnie Józefa Piłsudskiego) w Warszawie (2.06.1979), Lecha Wałęsy w Kongresie USA (15.11.1989) oraz Malcolma X „Karty wyborcze albo kule” (12.04.1964) i Steve’a Jobsa podczas wręczenia dyplomów na Uniwersytecie Stanforda (12.06.2005). Reżyseria: Radosław Rychcik. Muzyka: TNBC (Piotr Lis, Michał Lis, Bartosz Ignor, Maciej Matysiak). Kostiumy: Anna Maria Karczmarzka. Występują: Karolina Gibki, Jaśmina Polak, Irena Melcer. Dzięki uprzejmości Teatru Muzycznego Capitol we Wrocławiu wykorzystano fragment utworu, którego premiera miała miejsce w ramach 36. Przeglądu Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu w spektaklu „Wielkie przemówienia”

- **Koncerty**

W ramach Fiesty odbyło się 5 koncertów, zagrali wybitni artyści: Maciej Maleńczuk, Voo Voo, NOSOWSKA, The Jobers pod dyr. Marcina Partyki, Pablopavo i Ludziki.

- **Wybory w Virtual Reality**

Tym razem festiwal Wylącz System przeniósł nas w czasie – zarówno do 1989, jak i w przyszłość. 4 czerwca 1989 dokonaliśmy wyboru – wybraliśmy wolność. Projekt symbolicznie i w lekkiej formie upamiętnia ten wybór. Zaprosiliśmy do wzięcia udziału w głosowaniu na najlepszą wizję przyszłości Placu Defilad zaproponowaną przez autorów kolekcji Warszawy Przyszłości FUTUWAWA.

- **Plenerowa, interaktywna galeria zdjęć i materiałów filmowych**

Wystawa, przygotowana w technologii Motion Dynamics, poświęcona została wydarzeniom związanym z rokiem 1989 w Polsce i na świecie oraz historią Placu Defilad. Wszystko to w trzech galeriach zatytułowanych: „1989 – wybraliśmy wolność”, „1989 – Polska i Świat”, „Plac Defilad: 1955–2016”.

- **Okrągły Stół. Rekonstrukcja**

Komuna Warszawa wspólnie ze specjalnie powołaną grupą rekonstrukcyjną przywołała historię budowania w 1989 roku Okrągłego Stołu, przy którym 4 czerwca Sean Palmer z chórem eksperymentalnym wykonali koncert „Gdzie się podziały kobiety?”.

Projekty towarzyszące festiwalowi:

- **nieSolidarność – pokaz filmu w reż. Antoniego Ferencego (producent DSH)**

Pokaz 7-minutowego filmu odbył się 4 czerwca na tzw. „Patelni” przy stacji metra Centrum od 21:30 do 24:00. Film został wyprodukowany przy współudziale Domu Spotkań z Historią. Film przywołuje atmosferę panującą w Polsce w okresie wyborów 4 czerwca 1989 roku. W oczach ówczesnych wyborców głoszących na „Solidarność” był to dzień nadziei i końca pewnej epoki. Ten krótkometrażowy film dokumentalny pokazuje stosunek zwykłych ludzi do przemian społecznych w wolnej Polsce, a widzów pozostawia z pytaniem, czy zdobywając wolność wywalczyliśmy też solidarność?

- **Gotowość. Społeczeństwo i jego przywódcy. Marzec 1981 – czerwiec 1989**

Debata współorganizowana przez Ośrodek KARTA z udziałem działaczy „Solidarności”: Bogdana Borsewicz, Zbigniewa Bujaka, Karola Modzelewskiego, Janusza Onyszkiewicza, Jana Rulewskiego. Debatę poprowadzili prof. Antoni Dudek i Zbigniew Gluza.

- **Spektakl *Herosi transformacji 3: Miecz Chrobrego***

Spektakl zrealizowany przez grupę teatralną „Pożar w Burdelu” (15 spektakli zagranych w Teatrze WARSawy).

LICZBA UCZESTNIKÓW WYDARZEŃ ROCZNICOWYCH ORAZ ODBIORCÓW KAMPAII SPOŁECZNEJ

Liczba bezpośrednich uczestników wydarzeń w ramach festiwalu „Wyłącz system”

W wydarzeniach na placu Defilad uczestniczyło około **5000** osób. Spektakl *Herosi Transformacji 3. Miecz Chrobrego* grupy teatralnej „Pożar w burdelu” obejrzało **3 750** osób. Debata *Gotowość. Społeczeństwo i jego przywódcy. Marzec 1981 – czerwiec 1989* wysłuchało **70** osób. Liczbę widzów filmu „NieSolidarność” Antoniego Ferencego szacujemy na **45 000**. **Łącznie w opisanych wyżej wydarzeniach uczestniczyło około 53 000 osób.**

Liczba odbiorców kampanii społecznej na nośnikach w przestrzeni miasta

Na podstawie natężenia ruchu pieszego i lokalizacji 64 nośników (bilbordy, metrobordy, słupy reklamowe Traffic, słupy reklamowe Metropolis, ekrany Wars&Sawa, plakaty we wnętrzach kawiarni, galerii, uczelni) liczbę odbiorców materiałów graficznych eksponowanych w przestrzeni miasta szacujemy na **450 000**. Liczba odbiorców spotów wyświetlanych na ekranach w środkach komunikacji miejskiej: wagonach i stacjach metra, autobusach, tramwajach, wagonach SKM można oszacować na **2 700 000¹**. Spoty reklamowe w kinach oraz Domu Spotkań z Historią obejrzało **65 446** osób (50 000 widzów w kinach oraz 15 446 gości w DSH).

Liczba odbiorców kampanii w prasie i Internecie

Do 15 czerwca 2016 odnotowaliśmy **164 publikacje**, w mediach radiowo-telewizyjnych 37, w prasie 18, w Internecie 109. Wydzźwięk materiałów jest pozytywny i neutralny. Najwięcej informacji ukazało się w Gazecie Wyborczej, na antenach TVP Warszawa i Polskiego Radia: RDC i Programu Trzeciego, portalach: www.kulturalna.warszawa.pl, www.wawalove.pl, www.rdc.pl, www.warszawa.eska.pl, www.tvnwarszawa.tvn24.pl. Informacje o rocznicy w kontekście wydarzeń stołecznych organizowanych przez Dom Spotkań z Historią podały również m.in. TV Polsat News, Radio TOK FM, Polskie Radio Program 1, Super Express. **Ekwiwalent reklamowy wszystkich materiałów wyniósł 908 417 zł²**. **Łączna liczba potencjalnych kontaktów z niepłatnymi materiałami medialnymi wyniosła 93 100 660³**. Płatne materiały prasowe ukazały się w dziennikach: „Gazeta Stołeczna”, „Metro” oraz tygodniku „Co jest Grane 24”. **Łączna liczba odbiorców płatnych materiałów prasowych wyniosła 467 000 osób**. Materiały dotyczące rocznicy umieszczaliśmy na stronach www.dsh.waw.pl (21 000 unikalnych użytkowników), www.wybraliśmywolnosc.pl (7900 użytkowników),

¹ Na podstawie danych ZTP dotyczących dziennej liczby pasażerów z założeniem, że znacząca część pasażerów korzysta z komunikacji miejskiej co najmniej raz dziennie. Założenie to oznacza, że liczba potencjalnych kontaktów jest wielokrotnie wyższa.

² Na podstawie raportu PRESS SERVICE Monitoring Mediów.

³ Na podstawie raportu PRESS SERVICE Monitoring Mediów. *Dotarcie publikacji jest miarą określającą liczbę potencjalnych kontaktów odbiorców z przekazem medialnym. W prasie obliczany jest na podstawie sumy nakładów pisma, w Internecie wyrażany jest przez sumę liczby unikatowych użytkowników danego portalu. Natomiast w radiu i telewizji zasięgiem jest suma oglądalności bądź słuchalności danej stacji. Zasięg wyraża liczbę potencjalnych kontaktów z informacją, a nie liczbę osób, które z nią się zerknęły. Zasięg wyższy niż liczba mieszkańców Polski oznacza, iż każda osoba mogła spotkać się z daną informacją kilkakrotnie.*

www.wylaczystem.pl (17 364 unikalnych użytkowników) oraz na profilach FB Domu Spotkań z Historią (32 000). Łączna liczba potencjalnych odbiorców materiałów umieszczanych na stronach i profilach na FB Domu Spotkań z Historią w maju i czerwcu 2016 wyniosła 78 264.

PUBLIKACJE

Dom Spotkań z Historią jest wydawcą publikacji dotyczących historii społecznej i politycznej XX-wieku – albumów, książek popularno-naukowych oraz periodyku *Kronika Warszawy* (wspólnie z Archiwum Państwowym w Warszawie).

W pierwszej połowie 2016 roku nakładem DSH ukazały się trzy publikacje: katalog do wystawy jubileuszowej *Na nowo. Warszawiacy 1945–55* prezentujący codzienność mieszkańców Warszawy w pierwszych latach po wojnie na zdjęciach z PAP, album *Sen o Mieście. Warszawa lat 50. i 60. na zdjęciach Zbyszka Siemaszki ze zbiorów Agencji Forum* oraz książeczka przygotowana przez dział edukacji pt. *Historyjki z ulicy Karowej* w opracowaniu graficznym Bohdana Butenki. W pierwszym półroczu 2016 nakładem DSH i Archiwum Państwowego w Warszawie ukazały się kolejne dwa numery (152 i 153) czasopisma *Kronika Warszawy*.

Wydawnictwo i *Księgarnia XX wieku* promowały się na wielu różnych imprezach targowych oraz spotkaniach z czytelnikami. W dniach 19-22 maja 2016 DSH uczestniczyło w VII edycji Warszawskich Targów Książki na Stadionie Narodowym. Varsavianistyczny charakter targów pozwolił na zaprezentowanie *Kroniki Warszawy* i pozostałych tytułów wydawnictwa. Zorganizowaliśmy spotkanie Magdaleny Stopy z czytelnikami, na którym autorka *Przed wojną i pałacem* (książki nominowanej do Nagrody Literackiej m.st. Warszawy) podpisywała egzemplarze; zaprezentowaliśmy nowości i przeprowadziliśmy akcje promującą sklep internetowy DSH oraz akcję prenumeraty *Kroniki Warszawy*. Wydawnictwa DSH były zaprezentowane na I edycji Festiwalu Pięknej Książki w Rzeszowie (11-12 czerwca 2016) i na zorganizowanej przez Bibliotekę Narodową w Ogrodzie Krasińskich piątej edycji Imienin Jana Kochanowskiego (18 czerwca 2016). Obecność przedstawicieli DSH w tak wielu miejscach pozwoliła na prezentację instytucji, wydawnictwa i oczywiście publikacji szerokiej publiczności i nawiązania współpracy.

Uruchomiony w ubiegłym roku sklep internetowy, w pierwszej połowie 2016 został uzupełniony o wszystkie wydane przez DSH publikacje; rozwija się systematycznie i zyskuje klientów. W drugim półroczu 2016 planujemy uruchomienie możliwości dokonywania płatności poprzez system PayU.

Poniżej przedstawiamy listę publikacji DSH wydanych w pierwszym półroczu 2016 roku:

1. Publikacje wydane przez Dom Spotkań z Historią:

- ***Na nowo. Warszawiacy 1945–55.*** W albumie zaprezentowano blisko 70 fotografii Warszawy z pierwszej powojennej dekady, zarówno te, które stały się już ikonami Warszawy, jak i zdjęcia, które nie były dotąd publikowane. Autorami są znakomici polscy fotoreporterzy, m.in. Jerzy Baranowski, Stanisław Dąbrowiecki, Karol Szczeciński, Zdzisław Wdowiński. Ich zdjęcia układają się w fascynującą opowieść o ludziach, mieszkańcach Warszawy – zbiorowy portret tych, którzy wrócili do swojego zburzonego miasta i tych, którzy zamieszkali tutaj po wojnie. Jedni i drudzy z zadziwiającą determinacją i witalnością nie tylko odgruzowywali i podnosili miasto z ruin, ale także odbudowywali swoje życie, starając się żyć „normalnie” w nienormalnych warunkach. Fotografie pochodzą ze zbiorów Polskiej Agencji Prasowej. Album zawiera teksty w języku polskim i angielskim. Oprawa miękka ze skrzydełkami i obwolutą. Format 210 x 250 mm, 192 strony. Projekt graficzny: Łukasz Kamieniak. Wydawca: Dom Spotkań z Historią.
- ***Sen o Mieście. Warszawa lat 50. i 60. na zdjęciach Zbyszka Siemaszki ze zbiorów Agencji Forum.*** W albumie pokazujemy zdjęcia wybitnego fotografa Warszawy pochodzącego z Wilna, przez lata związanego ze stolicą i dokumentującego powojenne przeobrażenia miasta. Fotografie wybrane do albumu koncentrują się na nowoczesnej architekturze Warszawy, która była przedmiotem reportażu przygotowywanych przez Siemaszkę dla tygodnika „Stolica”. Na zdjęciach widzimy nowe dzielnice, modernistyczne budynki, nowo otwarte kawiarnie i sklepy

czy pojawiające się coraz częściej neony jako znak nowoczesnego miasta, a także samochody i autobusy, małą architekturę, wyposażenie sklepów i mieszkań, czyli ówczesny design, który dziś znów staje się modny. Album dwujęzyczny, polsko-angielski. Oprawa twarda, płócienna z obwolutą. Format 220 x 220 mm, 180 stron. Projekt graficzny: Piotr Chuchla. Wydawca: Dom Spotkań z Historią.

- **Historyjki z ulicy Karowej.** Bohaterami książeczki z ilustracjami Bohdana Butenki są dwa sympatyczne zwierzątka: Historyjek, który lubi odkrywać ciekawe historie oraz Historyjka, pasjonatka historii pracująca w Domu Spotkań z Historią. Historyjka opowiada historię DSH (ciekawostki dotyczące ulicy Karowej, historię budynku). Ciekawski Historyjek zadaje swojej przewodniczącej szereg pytań: czym jest historia mówiona i czy w Archiwum Historii Mówionej są przechowywane historie o królach, rycerzach i księżniczkach? Historyjek zwiedza wystawę o powojennej Warszawie. Ma do wykonania szereg różnorodnych zadań, w których wykonaniu pomagają mu czytelnicy książeczki. Książeczka jest bogato ilustrowana fotografiami pochodzącymi z PAP. Jest wyposażona w naklejki oraz szablon do samodzielnego składania. Książeczka jest adresowana do dzieci w wieku 7-12 lat. Oprawa twarda. Format 330 x 230 mm, 32 strony. Wydawca: Dom Spotkań z Historią.

2. Półrocznik „Kronika Warszawy”:

W lutym 2016 ukazał się kolejny, 152. numer „Kroniki Warszawy”- varsavianistycznego przeglądu społeczno-kulturalnego, skoncentrowanego przede wszystkim na historii najnowszej stolicy, zwracającego uwagę na inicjatywy popularyzujące XX-wieczne dziedzictwo naszego miasta. Pismo podzielone jest na następujące działy: Kalendarz warszawski, Studia i materiały (gdzie znajdują się teksty recenzowane), Artykuły (eseje), Z źródeł archiwalnych, Recenzje i Omówienia, Pro memoriam oraz Bibliografia varsavianów. W tym numerze znalazły się m.in. teksty o pomocy organizowanej przez Polski Komitet Opiekuńczy w Częstochowie dla uchodźców z Warszawy po powstaniu warszawskim w latach 1944-1945, elementach użytkowych przestrzeni miejskiej Warszawy – od Komisji Brukowej do Księstwa Warszawskiego czy artykuł poświęcony grochowskiemu kapliczkom. Kolejny numer, 153, swoją premierę miał podczas Warszawskich Targów Książki. Jego tematem przewodnim był otwierający numer zapis dyskusji o rewitalizacji Pragi zorganizowanej 3 lutego 2016 przez wydawców półrocznika (Dom Spotkań z Historią oraz Archiwum Państwowe w Warszawie) we współpracy z Muzeum Pragi. Wprowadzony został także nowy dział – Fotofelieton – w tym numerze poświęcony rocznicom 1916 roku pokazanym na zdjęciach z zasobów Archiwum Państwowego w Warszawie. Zrezygnowano także z podziału na Studia i Materiały, Artykuły oraz Ze źródeł archiwalnych prezentując teksty w jednym dużym dziale Artykuły.

3. Kwartalnik KARTA:

W pierwszej połowie 2016 Ośrodek KARTA wydał 86 i 87 numer kwartalnika KARTA ze stałą rubryką Domu Spotkań z Historią.

4. Aktualnie w przygotowaniu:

- **Kobiety wobec totalitaryzmu.** Tematem książki "Kobiety wobec totalitaryzmu" będą doświadczenia kobiet represjonowanych przez nazizm i komunizm. Montaż relacji ze zbiorów Archiwum Historii Mówionej więźniarek niemieckich obozów koncentracyjnych, sowieckich łagrów oraz więzień stalinowskich w powojennej Polsce oraz kobiet zesłanych na Syberię opracowany zostanie przez zespół pod kierunkiem Katarzyny Madoń-Mitzner. Publikacja w formie książki, audiobooka i ebooka będzie drugim tomem serii Historia Mówiona Domu Spotkań z Historią i Ośrodka KARTA (pierwszy tom, „Ocaleni z Mauthausen” otrzymał prestiżową Nagrodę Historyczną tygodnika "Polityka"). Trudna, tragiczna historia XX wieku zostanie tu przedstawiona poprzez zróżnicowane biografie, opowiedziana z kobiecej perspektywy, nadal mało obecnej w historii pisanej przez mężczyzn. Będzie to zapis pamięci o traumatycznych doświadczeniach i o przetrwaniu, a jednocześnie studium porównawcze trzech różnych systemów terroru. Oprawa miękka ze skrzydełkami. Format 170 x 240 mm, około 300 stron. Nakład 1500 egzemplarzy. Wydawca Dom Spotkań z Historią.

- **Budynek Prudentialu (tytuł roboczy)** autorstwa Ewy Toniak stanowić będzie kontynuację swoistej serii poświęconej historii warszawskich budynków, zapoczątkowanej przez książki Magdaleny Stopy wydawane przez Dom Spotkań z Historią, takie jak: trzy tomy "Ostańców", czy "Przed wojną i pałacem". "Budynek Prudentialu" będzie pionierską monografią kolejnego po Pałacu Kultury i Nauki budynku-ikony, legendarnego budynku Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Prudential” przy dzisiejszym Placu Powstańców Warszawy, pierwszego polskiego wysokościowca i w swoim czasie drugiego co do wysokości budynku w Europie, wzniesionego w latach 1931-1933 przez Marcina Weinfeldta i Stefana Bryłę. Książka przybliżyć będzie nieznaną, zapomnianą wątki historii, sprzyjając zrozumieniu fenomenu tego gmachu i jego pełniejszemu funkcjonowaniu w pejzażu kulturowym współczesnego miasta. Oprawa miękka ze skrzydełkami. Format 210 x 250 mm, około 180 stron. Nakład 1000 egzemplarzy. Wydawca: Dom Spotkań z Historią.
- **Biografie Ulic. Żydowskie ulice Warszawy od narodzin po zagładę.** Projekt autorstwa Jacka Leociaka jest historycznym portretem dwunastu ulic warszawskich, należących do obszarów najgęściej zaludnionych przez Żydów, nazywanych dzielnicą północną bądź nalewkowsko-muranowską. Książka opowiada o ulicach, które stały się miejscem życia i pracy warszawskich Żydów, na których Żydzi współzamieszkiwali z Polakami, stanowiąc często zdecydowaną większość i nadając tej części Warszawy swoisty, odrębny charakter. Opowieść dotyczy wielowiekowej historii ulic i ich mieszkańców. Punktem kulminacyjnym jest okres getta i Zagłady, jednak opowieść nie ogranicza się tylko do tego okresu, sięgając głęboko w przeszłość, a także dotykając teraźniejszości. W ten sposób zarysowana zostaje pełna „biografia” ulic: od prehistorii do współczesności, od narodzin do Zagłady, od katastrofalnego przerwania ciągłości, przez pustkę, nieobecność, nieistnienie aż po dzień dzisiejszy. W książce „Biografie ulic” znajdują się opisy sześciu ulic (Krochmalna, Leszno, Karmelicka, Nowolipie, Miła, Stawki), które zostały opublikowane w „Spojrzeniach na warszawskie getto” oraz nowe opracowania kolejnych sześciu ulic (Chłodna, Sienna, Smocza, Nowolipki, Nalewki, Niska). Oprawa twarda. Format 165 x 235 mm, około 600 stron. Nakład 1500 egzemplarzy. Wydawca: Dom Spotkań z Historią.

KSIEGARNIA XX WIEKU I SPOTKANIA Z KSIAŻKĄ

W **Księgarni XX wieku** oferujemy szeroki wybór publikacji dotyczących historii Warszawy, Polski i Europy Wschodniej. W swojej **stałej ofercie mamy blisko 3000 tytułów**, wśród nich książki historyczne, albumy, wspomnienia, biografie, reportaże, przewodniki. W stałej sprzedaży znajdują się również pocztówki, filmy dokumentalne, reprintsy map historycznych oraz płyty z przedwojenną muzyką. Księgarnia specjalizuje się w ofercie warszawianów, ma też duży wybór publikacji związanych z dawnymi Kresami Rzeczypospolitej. **Księgarnia XX wieku** oferuje publikacje wiodących oficyn historycznych i popularnonaukowych (m.in. Wydawnictwo Naukowe PWN, Ośrodek KARTA, IPN, Bellona, W.A.B., Wydawnictwo Czarne, Baobab, Bosz, Wydawnictwo Trio, wydawnictwa Muzeum Powstania Warszawskiego, wydawnictwo Muzeum Warszawy) oraz niszowych wydawnictw, których publikacje są niedostępne w innych warszawskich księgarniach.

Z publikacji wydanych przez DSH, największym zainteresowaniem w pierwszym półroczu 2016 cieszyły się: *Na nowo. Warszawiacy 1945–55*, *Historyjki z ulicy Karowej*, *Przed wojną i pałacem*, *Ostańce. Kamienice warszawskie i ich mieszkańcy*, tom 3, *Ostańce. Kamienice warszawskie i ich mieszkańcy*, tom 1, *Powroty. Warszawa 1945–46*, *Będę to fotografował w kolorach... Początek XX wieku na trójwymiarowych zdjęciach Stanisława Wilhelma Lilpopa*.

Dział Publikacji we współpracy z autorami i wydawnictwami specjalizującymi się w tematyce historycznej zorganizował kilka promocji książek w ramach cyklu „**Spotkania z książką**”. Promocje te wyszczególniamy w części poświęconej spotkaniom w DSH.

INWESTYCJE

W roku 2016 DSH rozpoczął realizację inwestycji pod nazwą „Modernizacja infrastruktury Domu Spotkań z Historią”, na która składają się:

- modernizacja infrastruktury informatycznej: wymiana sprzętu komputerowego, rozbudowa archiwum cyfrowego DSH oraz profesjonalne zabezpieczenie zbiorów;
- wyposażenie wejść do DSH w platformy dla osób z niepełnosprawnością ruchową wraz z modernizacją sieci domofonów i kamer, które mają służyć zwiększeniu bezpieczeństwa oraz dostępności naszej siedziby dla osób z niepełnosprawnością ruchową;
- opracowanie projektu aranżacji przestrzeni publicznej Domu Spotkań z Historią oraz budowę antresoli, gdzie znajdą się nowe stanowiska pracy. Jest to pierwszy etap do planowanych zmian w przestrzeni DSH, które mają na celu poprawę wizerunku naszej siedziby dzięki wprowadzeniu nowych rozwiązań estetycznych, służących także poprawie jej funkcjonalności i dostępności dla różnych grup odbiorców. Prace, zgodnie z przygotowaną dokumentacją, będą realizowane w kolejnych latach.

Inwestycja finansowana jest dzięki dotacji celowej przekazanej nam przez Miasto Stołeczne Warszawę i realizowana jest zgodnie z umową nr KU/C/OM/VII/P3/64/82/2016 z dnia 15 marca 2016. W pierwszej połowie roku trwają prace związane ze zbieraniem ofert i wyborem wykonawców poszczególnych elementów zadania. Planowany termin zakończenia inwestycji przypada na czwarty kwartał bieżącego roku.

Zastępca dyrektora Domu Spotkań z Historią

Katarzyna Madoń-Mitzner